МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ПІДКОМОРНА ВЛАДИСЛАВА МИХАЙЛІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки
канд.екон.наук
_____О. С. Трегубов
«____» _____ 2021 р.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ВОЛОДАРКА»)

Спеціальність 051 Економіка.

ОП «Економіка підприємства»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
В.Є. Болгов, доцент кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки
канд. екон. наук, доцент
_____ (підпис)

Оцінка: _____ / ____ / _____
бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____ (підпис)

Вінниця 2021

АНОТАЦІЯ

Підкоморна В.М. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства (на прикладі ПрАТ «Володарка»). Спеціальність 051 Економіка. Освітня програма «Економіка підприємства». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021.

Кваліфікаційнійна магістерська робота присвячена розробці теоретико-методологічних підходів та практичних рекомендацій щодо пошуку резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Розглянуті питання економічної суті та інформаційного забезпечення фінансових результатів підприємства. Проведено аналіз рівня динаміки фінансових результатів організації та аналіз показників рентабельності. Досліджено фінансову діяльність на основі багатофакторної моделі рентабельності. Проаналізовано фінансові результати підприємства за допомогою системи показників «Дюпон»

Запропоновані напрями пошуку резервів для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Розроблена комплексна система вдосконалення організації і фінансових результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: аналіз, аудит, управління, підприємство, фінансова звітність, фінансові результати, рентабельність, прибуток, дохід, витрати, ефективність.

77 с., 12 табл., 11 рис., 4 дод., 65 джерел.

Pidkomorna V. Management of financial results of enterprises (on the example of PJSC "Volodarka"). Specialty 051 Economics. Educational program "Economics of Enterprise". Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021.

Qualifying master's thesis is devoted to the development of theoretical and methodological approaches and practical recommendations for finding reserves to improve the efficiency of the enterprise.

The issues of economic essence and information support of financial results of the enterprise are considered. The analysis of the level of dynamics of financial results of the organization and the analysis of profitability indicators is carried out. Financial activity on the basis of multifactor profitability model is investigated. Financial results are analyzed using the system of indicators "DuPont"

The directions of search of reserves for increase of efficiency of management of financial results are offered. A comprehensive system for improving the organization and financial performance of the enterprise has been developed.

Key words: analysis, audit, management, enterprise, financial reporting, financial results, profitability, profit, income, expenses, efficiency.

77 p., 12 tabl., 11 fig., 4 applications, bibliography: 65 items

ЗМІСТ

ВСТУП……...6

РОЗДІЛ 1ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА ……. 8

1.1Економічна сутність управління……..... 8

1.2 Сутність фінансових результатів підприємства…… 16

1.3 Алгоритм розрахунку фінансових результатів підприємства…….. 22

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЗЛЬТАТІВ ПрАТ «ВОЛОДАРКА»…….31

2.1 Аналіз господарської діяльності ПрАТ «Володарка»……...31

2.2 Аналіз формування і розподілу чистого прибутку ПрАТ «Володарка»……..36

2.3 Аналіз рентабельності ПрАТ «Володарка»……40

РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПрАТ «ВОЛОДАРКА»……48

3.1 Рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства……..48

3.2 Прогнозування перспектив розвитку ПрАТ «Володарка» на основі багатофакторної моделі рентабельності……58

ВИСНОВКИ……69

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…..……...……..71

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ. ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ВК	-	Власний капітал;
ВР	-	Виручка від реалізації;
ОА	-	Оборотні активи;
ПрАТ	-	Приватне акціонерне товариство;
КЗ	-	Короткострокові зобов'язання;
ЧП	-	Чистий прибуток;
А	-	Сума активів;
Е	-	Власний капітал;
NPM	-	Рентабельність продажів;
ROA	-	Рентабельність сукупного капіталу;
ROE	-	Рентабельність власного капіталу.

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена тим, що управління фінансовими результатами є важливою частиною роботи управлінського персоналу в умовах сучасної економіки, особливо в період економічної кризи.

Оскільки метою діяльності кожного господарюючого суб’єкта є отримання та максимізація прибутку, то необхідно більш ретельно та кваліфіковано підходити до формування його складників - доходів та витрат. Необхідно досліджувати динаміку, тенденції, резерви, що впливають на ефективність діяльності підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка теоретичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Відповідно до поставлної мети у роботі визначено такі завдання, спрямовані на їх досягнення:

- дослідження теоретичних аспектів аналізу фінансових результатів
- загальне оцінювання формування та динаміки фінансових результатів;
- вимірювання впливу факторів на динаміку фінансових результатів;
- узагальнення резервів покращення управління фінансовими результатами.
- розробка заходів, щодо покращення їх реалізації.

Об'єктом дослідження є фінансові результати підприємства.

Предметом є механізм управління фінансовими результатами ПрАТ «Володарка».

Методи дослідження становлять базові науково-теоретичні положення. Методологічну основу дослідження складають такі методи: аналіз і синтез, статистичний, економічний і порівняльний аналіз, оптимізації. Ці та інші методи наукового дослідження використовувалися у їхньому взаємозв'язку.

Наукова новизна полягає в теоретичному узагальнені і розробці рекомендацій щодо удосконалення діючої методики обліку й аналізу фінансових результатів, зокрема у застосуванні діаграми Ісікави як факторного аналізу показників рентабельності підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій щодо покращення організації бухгалтерського обліку і аналізу фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження були підготовлені і представлені тези доповіді на:

1) IV Міжнародній науково-практичній конференціїї «Наука, освіта, суспільство: інструменти і механізми сучасного інноваційного розвитку» (м.Київ). 2018. Тема статті: «Економічна безпека держави».

2) Всеукраїнська науково- практична інтернет- конференція «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспетиви ровитку» (м. Переяслав-Хмельницький). 2018. Тема статті: «Інвестиційна привабливість підприємств України: основні проблеми та шляхи їх вирішення».

Структура роботи. Магістерська робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містись 77 сторінок комп'ютерного тексту, з них 62 сторінок основного тексту, 11 рисунків, 12 таблиць, 65 джерел, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність управління

Поняття «управління» є багатогранним та застосовується для всіх сфер людської життєдіяльності. Принято вважати, що історичні успіхи людства на 80% визначаються не природними ресурсами і технологіями, а саме ефективністю управління. Коли важливість результативності та ефективності групового співробітництва визнається в будь-якому суспільстві, можна сміливо стверджувати, що управління — найважливіше з усіх мистецтв [19].

Поняття «управління» належить до тих економічних категорій, теоретико-методологічні основи яких опрацьовували практично в усіх наукових школах. Проблеми антикризового управління підприємством та управління платоспроможністю розглядали в своїх працях науковці Донецького національного університету імені Василя Стуса С. Козловський, І. Ахновська, П. Панасюк, І. Витяганець, В. Болгов, О. Трегубов, Д. Лісовий, Л. Олійник. Окремі аспекти управлінської діяльності розглянуто у наукових працях Ю. Солоненко, О. Андронік, А. Воронін, В. Біркентале, В. Клочковська, Ю. Костенюк. Проаналізувавши наукові праці, можна дійти висновку, що багато вчених зробили на сьогодні великий внесок у розв’язання проблеми окреслення економічної сутності поняття «управління».

Першими розробниками теорії управління вважаються такі західноєвропейські вчені, як І. Ансофф, Дж. Хіггінс, Ф. Котлер, А. Томпсон, А. Стрік. При цьому, слід зазначити, що основною метою менеджменту є одержання прибутку, саме завдяки процесу управління отримання позитивного фінансового результату є оптимальним: цілеспрямованим, системним, комплексним та обґрунтованим [57].

Найбільш поширені поняття «управління» наведені у таблиці 1.1 [8]

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «управління»

Автор	Визначення
В. П. Жигалов, Л. М. Шимановська	Управління — складний соціально-економічний процес. У широкому розумінні слова він означає вплив на процеси, об'єкти, системи з метою збереження їхньої сталості або переведення з одного стану в інший згідно з поставленими цілями
М. Х. Мескон, Ф. Хедоурі, М. Альберт	Управління — це процес планування, організації, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації
В. С. Лазарев	Управління — це безперервна послідовність дій, що здійснюється суб'єктом управління, в результаті яких формується і змінюється образ керованого об'єкта, встановлюються цілі сумісної діяльності, визначаються способи їхнього досягнення, розділяються роботи між її учасниками та інтегруються їх зусилля
І. Ф. Ісаєв	Під управлінням взагалі розуміється діяльність, спрямована на вироблення рішень, організацію, контроль, регулювання об'єкта управління відповідно до заданої мети, аналіз і підбиття підсумків на основі дострокової інформації
Б. М. Андрушків, О. Є. Кузьмін	Управління — це цілеспрямована дія на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку в зв'язку із зміною обстави
Г. В. Єльнікова	Управління — це особливий вид людської діяльності в умовах постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища, який забезпечує цілеспрямований вплив на керовану систему для збереження і впорядкування її в межах заданих параметрів на основі закономірностей її розвитку та дії механізмів самоуправління
В. Г. Афанасьев:	Управління — це передусім усвідомлена діяльність людини, яка переслідує свої цілі. І не просто діяльність, а той особливий її різновид, який пов'язаний із виробленням рішення, з організацією, спрямованою на втілення рішення у життя, з регулюванням системи відповідно до заданої мети, з підбиттям підсумків діяльності, з систематичним отриманням, переробкою та використанням інформації
В. М. Шепель	Сутність управління полягає в тому, що воно орієнтоване на забезпечення об'єктивних та суб'єктивних умов у такій пропорції і у такому поєднанні, що дозволяє досягти поставлених цілей. Управління — завжди влада
Б. А. Гаєвський	Процес управління є впорядкуванням системи
Філософський словник	Управління — елемент, функція організованих, систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження їх певної структури, підтримку діяльності, реалізацію їх програм і мети

Джерело: систематизовано автором

Таким чином, управління - це осмислений вплив людини на процеси, об’єкти, а також на людей для надання необхідної спрямованості їхній

діяльності й одержання бажаного результату. А основною метою управління є створення необхідних умов для реалізації задач організації, координація й узгодження спільної діяльності працівників для досягнення конкретних запланованих результатів.

В сучасній літературі знаходимо безліч підходів щодо класифікації функцій управління, що пояснюється застосуванням різного роду критеріїв їх оцінки. Деякі автори вважають класифікацію функцій з позиції суб'єкта менеджменту найпоширенішою, інші вбачають найбільш розповсюдженою класифікацію з організаційно-технічного погляду, за якою виділяються загальні та специфічні функції управління. Загальні функції виділяються відповідно до етапів управління як процесу, тоді як специфічні – розрізняють насамперед за формою поділу процесу управління на складові частини [23].

Деякі дослідники розрізняють серед функцій менеджменту загальноорганізаційні (наприклад, виконання функцій керівниками організацій), спеціалізовані (здійснення завдань різними спеціалістами), обслуговуючі (що стосується обліку та звітності).

Деякі дослідники наголошують на важливості чотирьох функцій, які повинні виконуватися для ефективної діяльності організації [29]. Це такі як, Producingresults – виробництво результатів задля яких існує організація і які визначають її прибутковість, Administering – адміністрування для забезпечення ефективності, Entrepreneuring – підприємництво, яке забезпечує управління змінами, та Integrating – інтеграція, об'єднання елементів організації для забезпечення її діяльності на перспективу.

Досліджуючи та систематизуючи наукові розробки вчених та практиків, вважаємо за доцільне до основних функцій управління відносити планування, організація, лідерство (керівництво) і контроль [30].

Основа управлінської діяльності - це виконання менеджером цих чотирьох загальних функцій, які складають так званий цикл менеджменту: планування, організація, мотивація, контроль.

Наявність загальних функцій зумовлює принципову єдність структури процесу управління на підприємствах незалежно від їх галузевої приналежності. Основними функціями управління підприємством є: перспективне і поточне планування; організація і регулювання; мотивація та координування; контроль та облік.

Цикл - сукупність процесів, що здійснюються протягом певного часу. У процесі виробництва продукції цикл менеджменту зазвичай здійснюється безперервно і має тенденцію до відновлення.

Найважливішою функцією управління вважається планування. Планування дозволяє підтримувати пропорційність виробництва, злагоджену роботу всіх підрозділів підприємства, раціонально використовувати наявні матеріальні, трудові та фінансові ресурси. Завдяки цьому забезпечується необхідна організація ходу виробництва - динамічна рівновага внутрішніх процесів підприємства.

Основними принципами планування є: комплексність, точність, безперервність (органічну єдність перспективних і поточних планів), гнучкість, економічність. Цілісність перспективного та поточного планування - одна з головних умов, що забезпечують безперервність виробничого процесу, безперебійну роботу підприємства, стабільність його господарських зв'язків. План підприємства виступає як науково обгрунтована програма його подальшого розвитку. У плані не тільки ставляться певні кінцеві цілі, а й передбачаються умови їх досягнення.

За допомогою функції планування визначаються цілі діяльності організації, засоби і найбільш ефективні методи для досягнення цих цілей. Важливим елементом цієї функції є прогнози можливих напрямів розвитку та стратегічні плани. На цьому етапі фірма повинна визначити, яких реальних результатів вона може домогтися, оцінити свої сильні і слабкі сторони, а також стан зовнішнього середовища (економічні умови в даній країні, урядові акти, позиції профспілок, дії конкуруючих організацій, переваги споживачів, суспільні погляди, розвиток технологій). Планування - це

визначення системи цілей функціонування і розвитку організації, а також шляхів і засобів їх досягнення. Будь-яка організація не може обходитися без планування, оскільки необхідно приймати управлінські рішення щодо:

- розподілу ресурсів;
- координації діяльності між окремими підрозділами;
- координації із зовнішнім середовищем (ринком);
- створення ефективної внутрішньої структури;
- контролю за діяльністю;
- розвитку організації в майбутньому

Функція організації та регулювання управління формує структуру організації і забезпечує її всім необхідним (персонал, засоби виробництва, грошові кошти, матеріали і т.д.). На цьому етапі створюються умови для досягнення цілей організації. Хороша організація роботи персоналу дозволяє домогтися більш ефективних результатів.

Мотивація та координування - це процес спонукання інших людей до діяльності для досягнення цілей організації. Виконуючи цю функцію, керівник здійснює матеріальне і моральне стимулювання працівників і створює найбільш сприятливі умови для прояву їх здібностей і професійного зростання. При гарній мотивації персонал організації виконує свої обов'язки відповідно до цілей цієї організації та її планами. Процес мотивації передбачає створення для працівників можливості задоволення їх потреб за умови належного виконання ними своїх обов'язків. Перш ніж мотивувати персонал на більш ефективну роботу, керівник повинен з'ясувати реальні потреби своїх працівників.

Функція контролю та обліку управління передбачає оцінку і аналіз ефективності результатів роботи організації. За допомогою контролю проводиться оцінка ступеня досягнення організацією своїх цілей і необхідна коригування намічених дій. Процес контролю включає: встановлення стандартів, вимірювання досягнутих результатів, порівняння цих результатів з планованими і, якщо потрібно, перегляд первинних цілей. Контроль

пов'язує воєдино всі функції управління, він дозволяє витримувати потрібний напрямок діяльності організації та своєчасно коригувати невірні рішення.

Принципи управління, які актуальні і сьогодні, розробив сучасник Ф.Тейлора француз А. Файоль. Всі здійснювані на підприємстві операції він поділив на шість груп: технічні, комерційні, фінансові, охорона майна і осіб, адміністративні. Власне до управління він відніс останню групу і вважав, що процес управління полягає в тому, щоб передбачати, організовувати, узгоджувати, розпоряджатися, контролювати.

В управлінні сучасною економікою необхідно керуватись такими принципами:

- Розподіл праці. Спеціалізація є природним станом справ. Метою розподілу праці є виконання роботи: більшої за об'ємом і кращої за якістю, при тих же зусиллях. Це досягається за рахунок скорочення числа цілей на які повинні бути направлені увага і зусилля.
- Повноваження і відповідальність. Повноваження є право давати накази, а відповідальність є його протилежністю. Де надаються повноваження, там виникає і відповідальність.
- Дисципліна. Дисципліна передбачає послушання і повагу до досягнутих угод між фірмою і її робітниками. Встановлення цих угод, пов'язуючих фірму і робітників, з яких виникають дисциплінарні формальності, має залишатися одним із основних завдань керівників промисловості. Дисципліна також передбачає справедливе використання санкцій.
- Єдиновладдя. Робітник повинен одержувати накази тільки від одного безпосереднього начальника.
- Єдність напрямку. Кожна група, діюча в межах однієї мети, має бути об'єднана єдиним планом і мати одного керівника.
- Підлеглість особистих інтересів загальним. Інтереси одного робітника або групи робітників не повинні превалювати над інтересами компанії або організації більших розмірів.

- Винагорода персоналу. Для забезпечення вірності і підтримки працівниками політики організації, вони повинні одержувати справедливу заробітну плату за свою службу.

- Централізація, яка, як і розподіл праці, є природним станом справ. Однак відповідний ступінь централізації буде варіювати залежно від конкретних умов. Тому виникає питання про розумні пропорції між централізацією і децентралізацією.

- Ланцюг командування (ієрархія). Це ряд осіб, які займають керівні посади, починаючи від особи, яка займає найвище положення в цьому ланцюзі. Було б помилкою відмовлятися від ієрархічної системи без певної необхідності в цьому, але було б ще більшою помилкою підтримувати цю ієрархію, коли вона наносить шкоду бізнесу.

- Порядок. Місце - для всього і все на своєму місці.

- Справедливість. Справедливість - це поєднання доброти і правосуддя.

- Стабільність робочого місця для персоналу. Висока плинність кадрів знижує ефективність організації. Посередній керівник, який тримається за місце, безумовно має перевагу над видатним, талановитим менеджером, який не тримається за своє місце і швидко залишить організацію.

- Ініціатива. Ініціатива означає розробку плану і забезпечення його успішної реалізації. Це додає організації сили і енергії.

- Корпоративний дух. Спілка ;- це сила, а вона є результатом гармонії персоналу.

В сучасних умовах нестабільності, що пов’язана з наслідками пандемії COVID-19, дуже важливим є відновлення прибутковості підприємств реального сектора економіки.

Забезпечення ефективного управління результатами діяльності промислових підприємств є важливим стратегічним завданням для кожного суб’єкта господарювання, які повинні чітко усвідомлювати необхідність

застосування комплексного та системного підходів до реалізації даного завдання, що дозволить забезпечити його оптимальне вирішення, враховуючи всі фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища [7].

Дієвість механізму управління результатами діяльності підприємства базується на побудові ефективної структури управління. При цьому формування відповідної структури управління результатами діяльності підприємства здійснюється за рахунок правильної розстановки акцентів на окремих етапах процесу управління з урахуванням використання сегментної складової [5].

Деякі автори виділяють три підсистеми управління результатами діяльності підприємства – формування, розподіл та використання результатів. На нашу думку, управління результатами діяльності підприємства пов’язано, перш за все, з процесом аналізу фінансових результатів.

Управління процесом аналізу результатів діяльності підприємства, в тому числі економічних, фінансових, соціальних та екологічних результатів, базується на розробці та визначенні основних напрямків діяльності підприємства для досягнення необхідного рівня результативності.

Під управлінням фінансовими результатами організації розуміють комплекс заходів з управління кредитно-грошовими відносинами організації, що реалізуються в певному порядку відповідальною структурою для вирішення взаємопов'язаних завдань відновлення, зміцнення і розширення фінансів [18]. Отже, для визначення основних акцентів, проведення аналізу фінансових результатів та розробки рекоменацій на цій основі доцільно більш детально розглянути сутність фінансових результатів підприємства та алгоритм їх розрахунку.

1.2 Сутність фінансових результатів підприємства

В умовах ринкової економки діяльність суб’єктів господарювання спрямована на отримання максимально можливої економічної вигоди, що знаходить свій прояв у фінансових результатах. Останній відображає всі сторони діяльності підприємства – рівень його технологій та організації виробництва, ефективність системи управління, контроль за рівнем витрат тощо. Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та служить основним критерієм стратегії суб’єкта господарювання.

Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємств є предметом дослідження багатьох авторів. Їх розуміння сутності цього поняття далеко неоднозначно. Так, наприклад, в книзі «Корпоративні фінанси і банківська справа» під фінансовим результатом є різницею між доходами і витратами організації. Але дане визначення недостатньо точно характеризує сутність фінансового результату. Найбільш ємне визначення дає Толкачова Н. А. Під фінансовим результатом вона розуміє приріст або зменшення капіталу організації в процесі фінансово-господарської діяльності за звітний період, який виражається у формі загального прибутку або збитку [28]. У свою чергу О. В. Єфімова вважає, що фінансовий результат - це прибуток. Але в той же час вона відзначає, що «дійсно кінцевий результат той, правом розпоряджатися яким, мають власники», і в світовій практиці під ним мається на увазі «приріст чистих активів».

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що погляди різних авторів на визначення сутності поняття «фінансовий результат» різноманітні. Зробимо загальні висновки з наведених вище визначень, фінансові результати - це заслуга організації. Прибуток при цьому є результатом гарної роботи або зовнішніх об'єктивних і суб'єктивних факторів, а збиток -

наслідком поганої роботи або зовнішніх негативних чинників. Крім того, ефективність виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності також виражається у фінансових результатах [55].

Представників різних економічних шкіл завжди цікавила економічна природа прибутку (в яких умовах він виникає, які відносини він виражає, яку власність). З'ясування сутності і значення фінансових результатів нерозривно пов'язано з дослідженням різних економічних шкіл.

Спочатку визначення прибутку збігалося з валовим доходом, який поділявся на три категорії: доходи від капіталу, від землі та від праці. Вважалось, що кожен із цих видів доходів є обов'язковою винагородою підприємця за надані ним послуги в економіці, тобто прибуток і дохід, на їх думку, були ідентичними. Так розуміли походження прибутку ще засновники класичної школи А. Сміт, Дж. Ст. Мілль.

Дослідження природи прибутку свідчить, що спочатку у політичній економії, а потім й у фінансовій науці, усі джерела доходів поділялися на дві групи пов'язані й не пов'язані з капітальним майном:

1) доходи від капітального майна взагалі;

2) доходи від праці, які не пов'язані з володінням капіталом.

Дохід від капітального майна включав земельну ренту і дохід від капіталу та представляв собою підприємницький прибуток і відсоток, які суттєво відрізнялися між собою.

Вчені визначали головну відмінність між прибутком і відсотком, що проявляється як у стабільності їх величини, так і права щодо розпорядження ними [22]. На їхню думку:

1) прибуток – це дохід, величина якого залежить від успіху в діяльності підприємця, тоді як відсоток є заздалегідь визначеною величиною доходу;

2) прибуток особисто отримує підприємець, і безпосередньо розпоряджається своїм (підприємницьким) капіталом, відсоток же отримує

особа, яка передає свій (позичковий) капітал у чуже користування, за раніше визначену винагороду.

Проведене дослідження дозволило заключити, що в основу будь - якої позиції вчених щодо джерел виникнення прибутку здебільшого покладено їх погляди на закони виробництва, розподіл, обмін та споживання. Такий підхід зумовив виділення двох груп поглядів: першу, що пов'язує проблему розподілу з питаннямя про цінність та ціну і в отриманні доходів вбачає прояв законів мінового процесу, другу, яка вважає, що галузь розподілу має власну закономірність, яка відрізняється від явищ цінності. [1]

Дуже цікаві міркування з приводу поняття прибутку висловлював К. Маркс в «Капіталі», визначив прибуток як модифіковану, затемнюючу свою сутність додаткову вартість. Джерелом додаткової вартості автор «Капіталу» вважав експлуатацію, неоплачений додаткову працю найманих робітників. За Марксом, це зовнішня форма прояву сутності буржуазного економічного ладу, буржуазних виробничих відносин. Таким чином, експлуатація - це головне, що лежить в самій основі марксистської трактуванні прибутку.

У сучасному розумінні прибуток - це узагальнюючий показник для діяльності підприємства, в якому відображаються і зростання обсягу виробництва, і підвищення якості продукції, і скорочення витрат [32].

Узагальнемо сутнісні ознаки прибутку, виділені різними авторами.

До основних з них відносять:

- плата за ризик здійснення підприємницької діяльності;
- кінцевий позитивний фінансовий результат діяльності підприємства;
- вартісний показник (визначається в грошовій формі);
- форма доходу власників капіталу, вкладеного ними у підприємницьку діяльність з метою досягнення певного комерційного успіху;
- найважливіша характеристика рівня ефективності звичайної діяльності підприємницьких структур;
- основне внутрішнє джерело фінансових ресурсів підприємства;

- необхідна умова забезпечення самофінансування підприємства, джерело його фінансової незалежності;
- джерело зростання ринкової вартості підприємства через капіталізацію частини одержаного прибутку;
- джерело формування ресурсів бюджету (державного та місцевих), що забезпечують можливість державі виконувати покладені на неї функції та здійснювати різноманітні програми економічного розвитку, задовольняти потреби соціально незахищених верств населення [2].

Для оцінки ефективності роботи підприємства тільки показника прибутку недостатньо. Наприклад, два підприємства одержують однаковий прибуток, але мають різну вартість виробничих фондів, тобто суму основного капіталу і оборотних коштів. Більш ефективно працює те підприємство, у якого вартість виробничих фондів менше [47]. Таким чином, для оцінки ефективності роботи підприємства необхідно зіставити прибуток і виробничі фонди, за допомогою яких вона створена. Це і є рентабельність.

У багатьох працях вчених йдеться про те, що в основі рентабельності як економічної категорії лежить додаткова вартість. Це говорить про те, що рентабельність зобов'язана своїм існуванням додаткового продукту, який створюється в процесі господарської діяльності.

Додатковий продукт характерний для будь-якої економічної формації, і обумовлено це наявністю суспільства як соціального інституту. Саме те, що людина живе в суспільстві, зобов'язує її виконувати необхідну та додаткову працю і, отже, створювати необхідний і додатковий продукт. Тому рентабельність є першочерговим принципом економіки, без якого неможливий процес її розвитку

Термін рентабельність веде своє походження від «рента», що в буквальному розумінні означає дохід.

У літературних виданнях зустрічається кілька понять рентабельності. Наприклад, рентабельність бізнесу або підприємства можна трактувати як відносний показник прибутковості, якщо говорити про комерційні

підрозділах бізнесу, виражений у відсотках. У деяких випадках під рентабельністю розуміють ефективність, коли говорять про некомерційні структурах підприємства. Визначається рентабельність, як правило, співвідношенням витрат до прибутку, тобто наскільки виручка від діяльності компанії покриває її витрати.

З розвитком ринкових відносин рентабельність стала охоплювати і інші сторони економічної діяльності господарюючого суб'єкта (виробничу, підприємницьку, інвестиційну тощо). Частина авторів характеризують рентабельність як відносну величину, що характеризує прибуток або її норму. Зокрема, В.Я. Горфінкель і В.А. Швандар відзначають, що рентабельність являє собою відносний показник прибутковості, що показує ефективність розвитку підприємства. Загалом погоджуємося, що рентабельність характеризує розвиток, адже лише в умовах стабільної відносно високої рентабельності можна досягти розширеного відтворення виробництва, тобто власне процесу розвитку. Навіть низька прибутковість не може забезпечити розширеного відтворення, адже, як відомо, нарахування амортизації розтягнуте в часі, а тому кошти, які були нараховані раніше, втрачають частину вартості і не дозволяють замістити зношені основні засоби у повній мірі. Тому підприємство повинне бути націлене саме на забезпечення високого показника рентабельності підприємства.

А.Д. Шеремет у своїй книзі «Комплексний аналіз господарської діяльності» визначає рентабельність як «основний показник ефективності господарської діяльності». Загалом, як було вказано вище, це не завжди вірно, адже як було нами доведено основним показником може виступати критерій досягнення поставлених планових цілей, критерій спрямованих у бюджет фінансових ресурсів тощо. Тому таке визначення повинне бути уточненим: рентабельність - це основний показник ефективності господарської діяльності для організацій, які націлені на отримання прибутку у короткостроковому періоді.

Автори Карасьова І.М., Ревякіна М. А. визначають рентабельність, як відносну величину, виражену у відсотках і характеризучу ефективність використання підприємствами (організаціями) у виробництві матеріальних і трудових ресурсів

Таким чином, аналізуючи всі наведені вище визначення, можна зробити наступні висновки:

- Багато авторів ототожнюють поняття «рентабельність» і «прибутковість»;

- Рентабельність є відносним показником інтенсивності виробництва;

- Як результативний показник рентабельність характеризує ефективність використання наявних ресурсів, успіх (неуспіх) у бізнесі, зростання (зниження) обсягів діяльності [16].

У загальному плані поточні завдання з управління фінансовими результатами визначаються господарською діяльністю організації, зафіксованої практично в кожному статуті - поліпшення фінансових результатів або максимізація прибутку [17].

До конкретних принципів щодо поліпшення фінансового результату відносяться:

- Оптимізація витрат (оцінка розмірів і структури, виявлення резервів, рекомендації щодо зниження і ін.);

- Оптимізація доходів (співвідношення прибутку і податків, розподіл прибутку та ін.);

- Реструктуризація активів організації (вибір і забезпечення розумного співвідношення поточних активів);

- Забезпечення додаткових доходів організації (від непрофільної реалізаційною і фінансової діяльності, реструктуризації майнового комплексу - «скидання» зайвих видів майна, основних фондів, довгострокових фінансових вкладень);

- Удосконалення розрахунків з контрагентами (підвищення грошової складової в обсязі продажів).

Основні завдання аналізу фінансових результатів:

- систематичний контроль за формуванням фінансових результатів;
- загальна оцінка динаміки, обсягів, якості та структури фінансових результатів;
- виявлення факторів і кількісна оцінка їх впливу на фінансові результати;
- встановлення доцільності та ефективності використання прибутку;
- визначення резервів зростання прибутку та рентабельності, розробка рекомендацій з їх впровадження.

У процесі аналізу необхідно оцінити рівень і динаміку фінансових результатів; дослідити структуру прибутку звітного періоду (здійснити вертикальний аналіз); зміну окремих складових та їх вплив на суму прибутку, зміну темпів зростання прибутку в розрізі окремих складових частин (горизонтальний аналіз) тощо. Для достовірності (реальності) висновків про стійкість темпів зростання прибутку необхідно забезпечити порівнюваність показників, що вивчаються. Це забезпечується коригуванням валового прибутку на індекс цін [27].

1.3 Алгоритм розрахунку фінансових результатів підприємства

Характерними особливостями аналізу фінансових результатів є: використання системи показників; вивчення причин зміни цих показників; виявлення і вимірювання взаємозв'язку між ними.

Система показників формується в ході планування, обліку і аналізу, розробки систем і підсистем економічної інформації [9].

Виявити всі причини важко і з практичної точки зору. Завдання полягає в тому, щоб встановити найбільш суттєві причини. При цьому слід зазначити, що в діагностиці підприємства існують два основних об'єкта аналізу: [44]

- результати діяльності підприємства за період і його стан на поточний момент часів;
- основні бізнес-процеси підприємства.

Методика аналізу фінансового стану підприємства складається з таких основних етапів, послідовність проведення яких вказана на рис. 1.1.

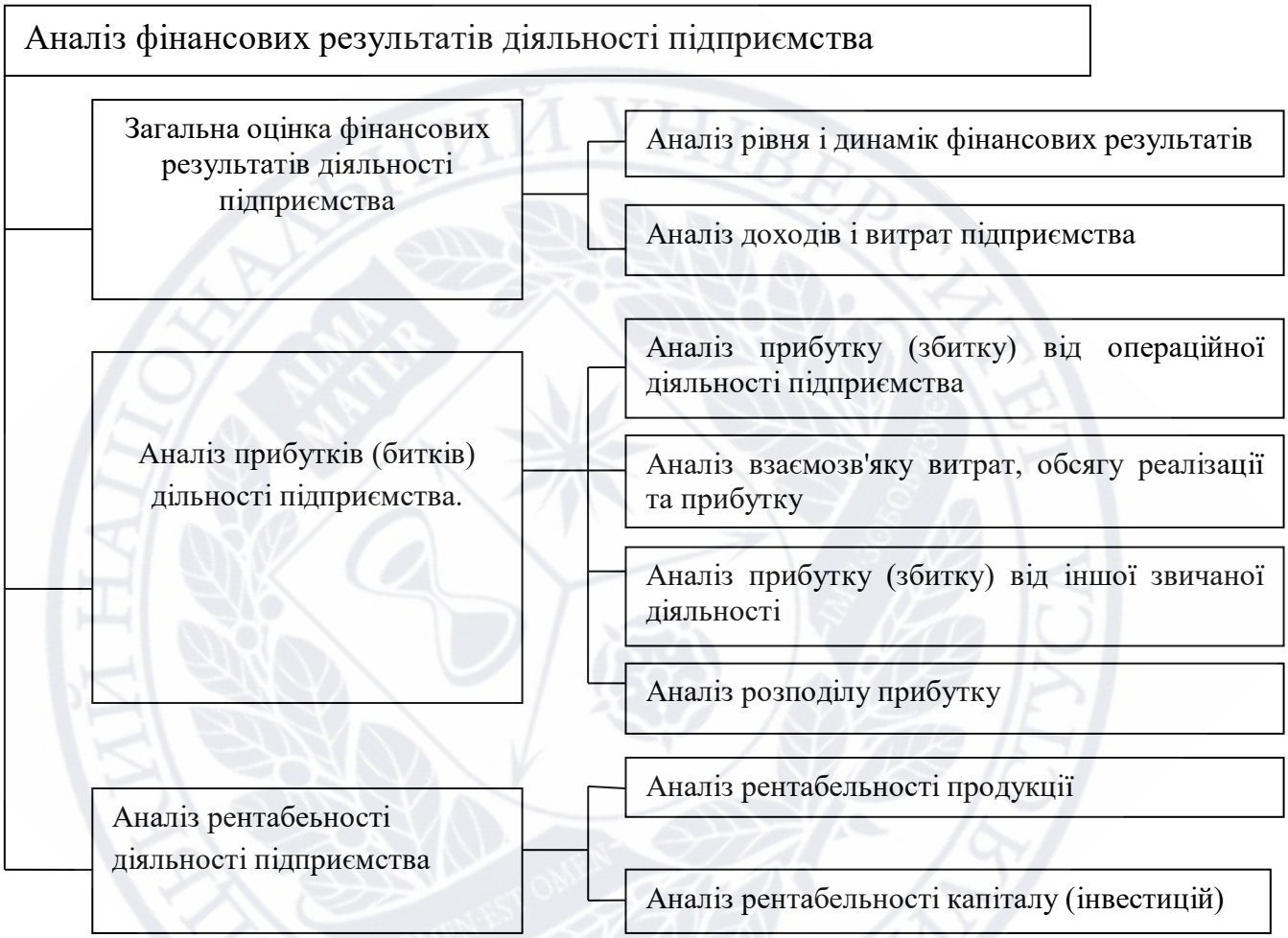

Рисунок 1.1 - Структурно-логічна схема методики аналізу фінансових результатів підприємства

Перший етап структурного упорядкування фінансових даних складається в складання фінансової звітності та одержанні даних, що витягають безпосередньо з фінансових звітів. Отримані дані представляють собою набір відомостей головним чином кількісного характеру [31].

Наступною стадією упорядкування фінансової інформації є виконання вертикального і горизонтального аналізу фінансової звітності. Даний

інструментарій фінансової діагностики забезпечує зіставлення показників даного підприємства за попередні періоди часу, а також аналогічних показників інших підприємств тієї ж галузі.

Завершують фінансову діагностику інтерпретація результатів розрахунків і висновки, подання яких має бути спрямованим на пошук шляхів покращення діяльності компанії [24].

Щоб аналізувати і керувати прибутком, необхідно розкрити механізм його формування, а також визначити вплив факторів. На прибуток впливає безліч факторів та їх можна об'єднати в дві групи, внутрішні і зовнішні, більш детальний перелік представлений на рис. 1.2. [39].

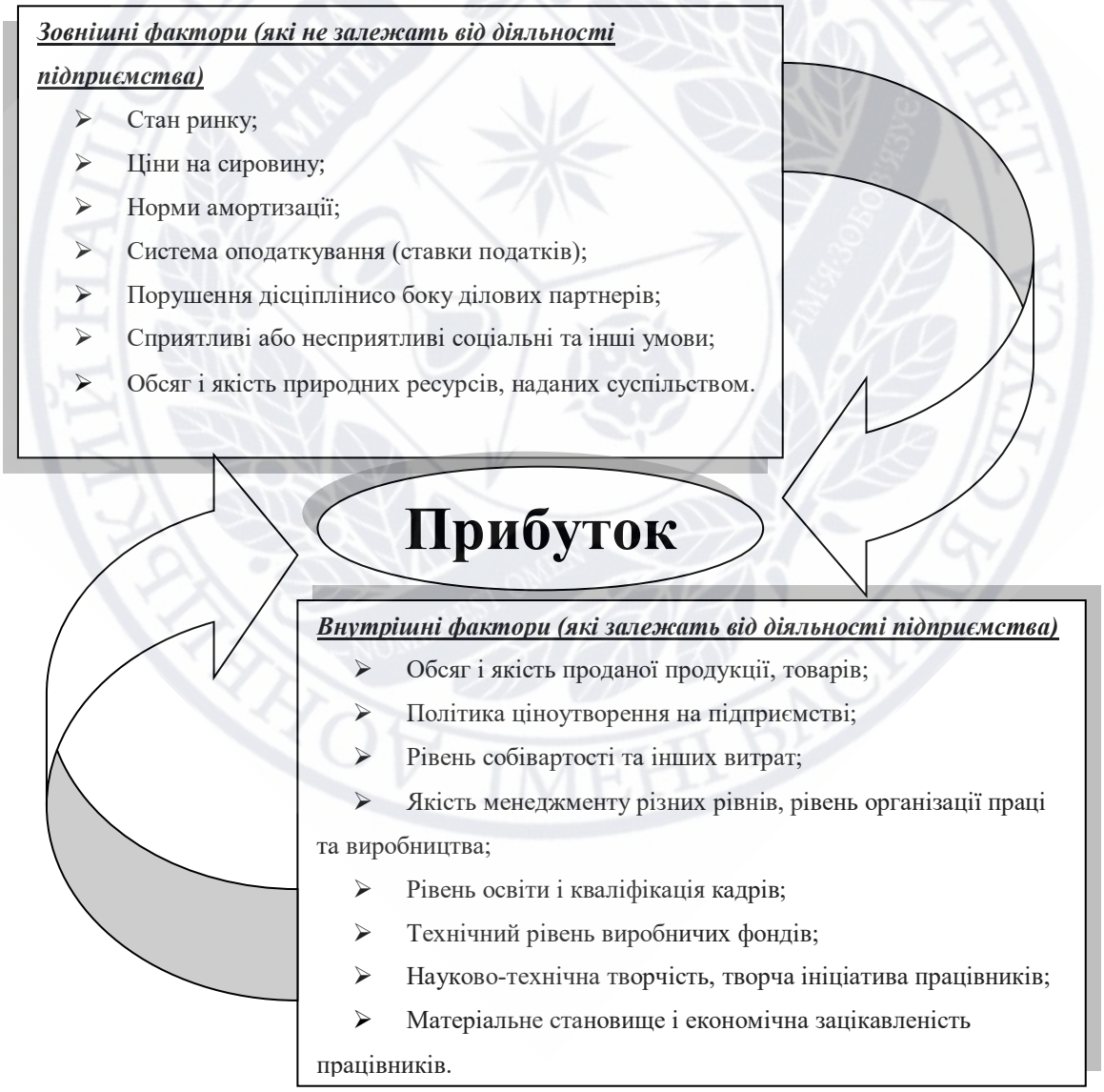

Рисунок 1.2 - Фактори, які впливають на прибуток підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства включає в якості обов'язкових елементів:

- «горизонтальний аналіз» показників (тобто оцінку змін по кожному показнику за аналізований період);

- «вертикальний аналіз» показників (тобто оцінку структури показників прибутку);

- «трендовий аналіз» показників (тобто вивчення, хоча б в найзагальнішому вигляді, динаміки зміни показників за ряд звітних періодів);

- виявлення факторів і причин зміни показників прибутку і їх якісна оцінка [6].

Інструментами аналізу абсолютних показників є вертикальний, горизонтальний і трендовий методи [62].

Горизонтальний (часовий) аналіз полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких проводиться порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом; абсолютні балансові показники доповнюються відносними темпами зростання (зниження). Зазвичай зіставляються базисні темпи росту декількох періодів.

Мета горизонтального аналізу полягає в тому, щоб виявити абсолютні і відносні зміни величин різних статей фінансової звітності за певний період, дати оцінку цим змінам. Цінність результатів горизонтального аналізу істотно знижується в умовах інфляції, але ці дані можна використовувати при міжгосподарських порівняннях [50].

Горизонтальний аналіз виконується за даними балансу, за інформацією форми № 2 «Звіт про фінансові результати». Для виконання горизонтального аналізу балансу, насамперед, складають аналітичний баланс.

Вертикальний (структурний) аналіз передбачає визначення питомої ваги різних показників в підсумковими, для оцінки впливу кожної позиції звітності на результат в цілому.

Мета вертикального аналізу полягає у визначенні відносних показників (питомої ваги окремих статей у підсумках фінансової звітності) і оцінки їх

динаміки, що дозволяє встановити і прогнозувати досліджувані показники [40].

Перехід до відносних показників дозволяє робити порівняння показників різних організацій однієї галузі з тими ж показниками організацій інших галузей, що випускають аналогічну продукцію [37].

Відносні показники згладжують негативний вплив інфляційних процесів. Динаміка структури господарських засобів і джерел їх покриття дає можливість визначити найбільш загальні тенденції зміни фінансового становища організації .

Горизонтальний і вертикальний аналіз взаємно доповнюють один одного і на їх основі будується порівняльний аналітичний баланс. Всі показники такого балансу можна розбити на три групи:

- показники структури балансу;
- показники динаміки балансу;
- показники структурної динаміки балансу.

На основі порівняльного аналітичного балансу здійснюється аналіз структури майна і джерел його формування [49].

Варіантом горизонтального аналізу є трендовий аналіз - порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів ланцюговим методом по відношенню до періоду, що приймається за базу, та визначення тренду, тобто є основною тенденцією динаміки показника, очищеної від випадкових впливів і індівідуальних особливостей окремих періодів.

Трендовий аналіз носить перспективний прогнозний характер, оскільки дозволяє на основі вивчення закономірності зміни економічного показника в минулому визначити величину показника на перспективу. Для цього розраховується рівняння регресії, де в якості змінної виступає аналізований показник, а в якості фактора, під впливом якого змінюється змінна, - часовий інтервал (роки, місяці і т. д.) [43].

Рівняння регресії дає можливість побудувати лінію, яка відображатиме теоретичну динаміку аналізованого показника рентабельності. Підставивши в

отримане рівняння регресії порядковий номер планованого року, розраховують прогнозне значення показника.

В цілому горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності предприємства є ефективним засобом для дослідження фінансового стану підприємства і ефективності його діяльності. Рекомендації, зроблені на основі цього аналізу, повинні бути конструктивними, щоб впливати на прийняття управлінських рішень [25].

Найважливішим показником, що відображає кінцеві фінансові результати діяльності підприємства, є рентабельність, тому варто розглянути методику розрахунку показників рентабельності: [45]

Коефіцієнти рентабельності :

1. Валова рентабельність продаж (GPM).

Показує скільки гривень валового прибутку припадає на гривню витрат, що формують собівартість реалізованої продукції. Розраховується по формулі:

$$R_{GPM} = \textit{Валовий прибуток / Чистий доход.} \quad (1.1)$$

2. Операційна рентабельність продаж (OPM).

Показує рентабельність підприємства після вирахування витрат на виробництво і збут товарів.

Якщо упродовж ряду років валова рентабельність істотно не змінювалася, а операційна рентабельність поступово знижувалася, то фінансовому менеджменту слід шукати причину її зниження у збільшенні адміністративних і збутових витрат. Розраховується по формулі:

$$R_{OPM} = \textit{ФР від операційної діяльності / Чистий доход.} \quad (1.2)$$

3. Чиста рентабельність продаж (NPM).

Незмінність упродовж ряду періодів операційної рентабельності з одночасним зниженням чистої рентабельності свідчить про зростання фінансових витрат або збільшення суми сплачуваних податкових платежів. Розраховується по формулі:

R_{NPM} = *Чистий прибуток / Чистий доход.* (1.3)

4. Рентабельність сукупного капіталу (ROA).

Цей коефіцієнт показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для одержання прибутку, тобто який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи. Розраховується за формулою:

ROA = *Прибуток до оподаткування / Валюта балансу.* (1.4)

Представляє інтерес, передусім, для інвесторів [33].

5. Рентабельність власного капіталу (ROE).

Що стосується аналізу коефіцієнтів рентабельності, то в даній області найбільш широко поширена факторна модель фірми «Дюпон». Дана модель покликана визначати фактори, що характеризують ефективність функціонування підприємства, оцінити ступінь їх впливу і складаються тенденції в їх зміні і значущості. З безлічі показників ефективності, обраний один, на думку аналітиків, найбільш значимий - рентабельність власного капіталу (ROE). В основу наведеної схеми аналізу закладена наступна жорстко детермінована трехфакторную залежність.

$$ROE = \frac{P_n}{S} * \frac{S}{A} * \frac{A}{E}$$

- (1.5)

де Pn - чистий прибуток комерційної організації, тобто прибуток, доступна до розподілу серед її власників;

S - обсяг виробництва (виручка від реалізації);

A - сума активів організації (баланс-нетто) або, що те ж саме, величина капіталу, авансованого в її діяльність;

E - власний капітал.

З даної моделі видно, що рентабельність власного капіталу залежить від трьох чинників: рентабельності продажів, ресурсовіддачі та структури джерел коштів, авансованих в організацію. Зазначені фактори узагальнюють

усі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, його статику і динаміку і, зокрема, бухгалтерську звітність. Перший фактор узагальнює звіт про прибутки і збитки, другий - актив балансу, третій - пасив балансу. Представляє інтерес, передусім, для акціонерів.

6. Чиста рентабельність продукції (ROM).

Цей коефіцієнт показує повний вплив структури капіталу і фінансування компанії на її рентабельність. Розраховується по формулі:

ROM = *Чистий прибуток / Собівартість.* (1.6)

7. Рентабельність основних засобів (ROFA).

Показує долю прибутку, що доводиться на гривну вартості ОЗ. Розраховується по формулі:

ROFA = *Чистий прибуток / Основні засоби.* (1.7)

8. Рентабельність оборотних активів (RCA).

Показник демонструє можливості підприємства в забезпеченні об'єму річного прибутку по відношенню до середньорічної суми обігових коштів компанії. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим ефективніше використовуються обігові кошти. Розраховується по формулі:

RCA = *Чистий прибуток / Оборотні активи.* (1.8)

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну. Також є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку (доходу) підприємства. З цієї причини вони є важливими обов'язковими елементами порівняльного аналізу й оцінки фінансового стану підприємства. При аналізі виробництва показники рентабельності використовуються як інструмент інвестиційної політики і ціноутворення.

Висновки за розділом 1

Підводячи підсумки за розділом, можемо визначити, що управління - це передусім усвідомлена діяльність людини, яка переслідує свої цілі. І не просто діяльність, а той особливий її різновид, який пов'язаний із виробленням рішення, з організацією, спрямованою на втілення рішення у життя, з регулюванням системи відповідно до заданої мети, з підбиттям підсумків діяльності, з систематичним отриманням, переробкою та використанням інформації. Також для того, щоб ефективно здійснювати підприємницьку діяльність керівництву необхідно проводити регулярну діагностику фінансових результатів, які характеризують абсолютну ефективність господарювання підприємства.

У роботі доведено, що основним фінансовим результатом діяльності підприємства є його прибуток та дохід. Дохід – це виручка від підприємницької діяльності за врахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат. Практичне значення показника доходу полягає в тому, що він характеризує загальну суму коштів, яка поступає підприємству за певний період. Прибуток – це та частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства. Ріст прибутку створює базу для самостійного фінансування, розширення виробництва, вирішення проблем соціальних та трудових конфліктів. За рахунок прибутку виконується також частина обов’язків підприємства перед бюджетом, банками та іншими підприємствами і організаціями.

Показники рентабельності характеризуть рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва.

Необхідно проводити аналіз своєї діяльності в динаміці за кілька років, щоб була можливість виявити недоліки своєї роботи та вжити заходів щодо їх ліквідації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПрАТ «ВОЛОДАРКА»

2.1 Аналіз господарської діяльності ПрАТ «Володарка»

Приватне акціонерне товариство «Володарка» є динамічним підприємство, що активно розвивається, незмінною спеціалізацією якого є пошиття чоловічих костюмів, піджаків, курток, брюк, жилетів, краваток, жіночих брюк та постільної білизни. З щоденним обсягом виробництва в 1000 одиниць готових виробів, компанія успішно просуває власні торгові марки на території України, а також в країни Європи. Підприємство співпрацює з фірмами 2 країн: Німеччина- 69,8% від обсягу діючих оптових цінах, Румунія - 30,2% Сучасне обладнання і кваліфіковані фахівці, які відповідально підходять до дизайна, крою та шиття одягу, допомогли вийти підприємству на високий рівень якості. Юридична адреса: Україна, 21001, м. Вінниця, проспект Коцюбинського, будинок 39. Головою правління виступає Касьяненко Михайло Іванович. Приватне акціонерне товариство «Володарка» є правонаступником прав і обов’язків відкритого акціонерного товариства «Володарка», що засноване як правонаступник прав і обов’язків Вінницької державної швейної фабрики імені Володарського відповідно до рішення Державного комітету України з легкої і текстильної промисловості [42].

Розмір внеску до статутного капіталу 4 005 866,40 гривень. Статутний капітал товариства поділений на 213 078 простих іменних акцій, номінальною вартістю 18,80 гривень кожна.

Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. Чистий прибуток, одержаний після внесення передбачених чинним законодавством України податків та інших платежів до бюджету, залишається у повному розпорядженні Товариства.

За рахунок чистого прибутку Товариство створює: резервний фонд; фонд сплати дивідендів; фонд виробничого розвитку; фонд соціального забезпечення і інші фонди згідно чинного законодавства. Майно Товариства складається з основних засобів, обігових коштів, а також майнових, немайнових, фінансових та інших активів, відображених у бухгалтерському обліку Товариства.

Компанія має високотехнологічне обладнання – систему конструювання Assyst, американський розкрійний комплекс Gerber, Bulmer, які суттєво полегшують роботу по створенню і підготовці моделей і гарантують високу якість крою деталей.

Швейні цехи оснащені високопродуктивним обладнанням від кращих виробників, таких як: Juki, Brazer, Pfaff, Durkopp Adler. Введено в дію лінію волого – теплової обробки Brisay, Test, Indupress. Всі вироби проходять високо-технологічну обробку на сучасному обладнанні і ретельну перевірку ВТК.

Кваліфікація робітників і фахівців дозволяє досягти рівня якості, який відповідає світовим стандартам. Сьогодні на ПрАТ «Володарка» працює близько 700 осіб, які за рік випускають близько 300 тис. швейних виробів.

За останні 10 років, в результаті модернізації, підприємству вдалося збільшити виробництво продукції в два рази, а продуктивність праці в три рази. Колекція від «Володарка» включає більше 100 моделей власної розробки. Асортимент чоловічих костюмів розвивається в декількох напрямках:

«Класика» – недорогі, практичні чоловічі костюми для людей консервативних поглядів.

«Casual» – чоловічі костюми для молоді та людей, що віддають перевагу вільному стилю в одязі.

«Бізнес-клас» високоякісні костюми для чоловіків які працюють в організаціях, де необхідний певний стиль в одязі і відповідність соціальному статусу.

Крім шиття одягу компанія також займається меценатством та спонсорською підтримкою установ культури, освіти, медицини і спорту, на які щорічно виділяються значні суми з власного бюджету.

Структура виробництва змішана (предметно-технологічна) і характеризується наявністю на підприємстві основних цехів, які організовані по предметному і по технологічному принципу. Переваги такої структури полягають в тому, що зменшені внутрішні перевезення, скорочений виробничий цикл виготовлення продукції, збільшено рівень завантаження обладнання.

В компанії використовується лінійно-функціональну структуру управління. На чолі виробничої ланки будь-якого рівня стоїть керівник - єдиноначальник, який здійснює всі функції управління і підпорядковується з усіх питань вищестоящому начальнику. Так складається підпорядкованість керівників різних рівнів по вертикалі (лінія), які одночасно здійснюють адміністративне та функціональне управління.

Розглянемо організаційну структуру управління ПрАТ «Володарка» (рис. 2.1).

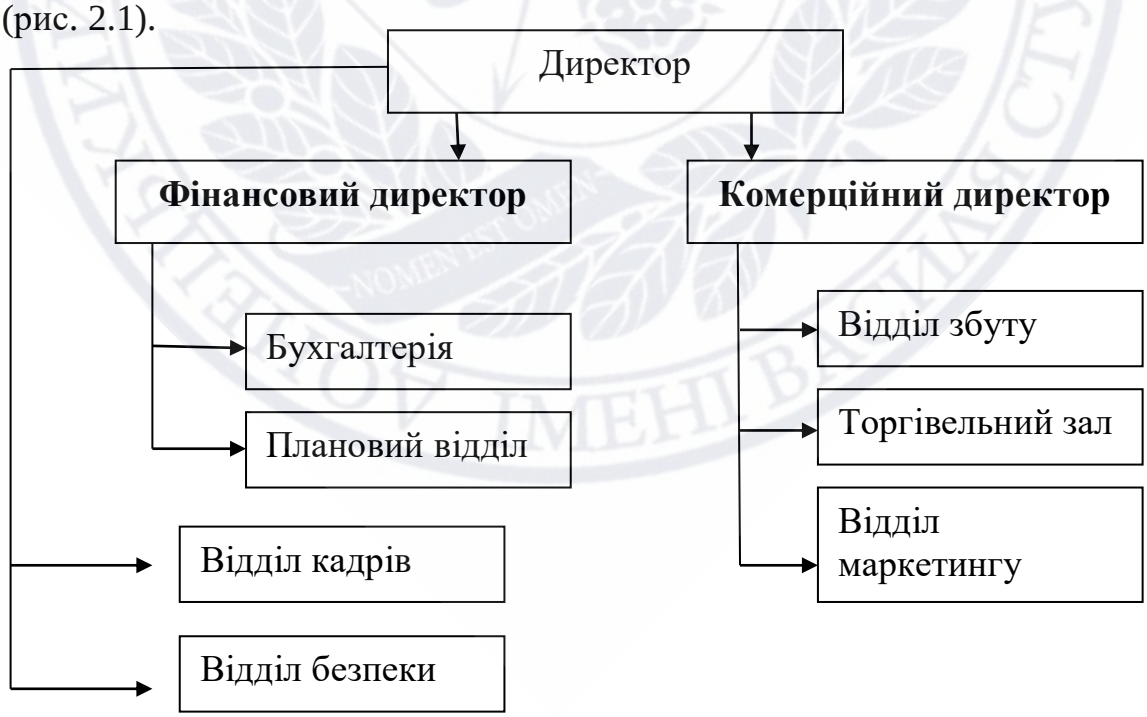

Рисунок 2.1 - Організаційна структура управління ПрАТ «Володарка»

Як бачимо, на ПрАТ «Володарка» лінійно-функціональна структура управління, дозволяє організувати управління виробничими процесами за лінійною схемою (керівник вищого рівня – керівник нижчого рівня – виконавець). Функціональні підрозділи дають методичну допомогу, опрацьовують інформацію, характеризують різні управлінські завдання для відповідних лінійних керівників.

Система внутрішнього контролю ПрАТ «Володарка» включає три основні елементи: середовище контролю, систему бухгалтерського обліку та незалежні процедури перевірки.

На ПрАТ «Володарка» система внутрішнього контролю реалізована шляхом: контролю бухгалтерського фінансового обліку (інвентаризація і документація, рахунки і подвійний запис); бухгалтерського управлінського обліку (розподіл обов'язків, нормування витрат); аудиту, контролю, ревізії (перевірка документів, перевірка вірності арифметичних розрахунків, перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій, інвентаризація, усне опитування персоналу, підтвердження і простежування). Відповідального працівника з внутрішнього контролю в акціонерному товаристві не призначено. Аудитором досліджено документи за проведені заходи ПрАТ «Володарка» щодо організації системи управління ризиками емітента, а саме: накази та розпорядження управлінського персоналу щодо управління ризиками.

Товариство постійно працює над впровадженням нових технологій, збільшенням обсягів виробництва на внутрішній ринок, на експорт. Планується додатково закупити високопродуктивні обладнання в пошивочні цеха з метою нарощувати обсяги виробництва та підняти продуктивність праці. Постерігається низька платоспроможність населення, необхідно захистити вітчизняного товаровиробника держмитом на імпорт товарів народного споживання. Істотно на діяльність емітента можуть вплинути: додаткова закупівля обладнання, укладання договорів з новими контрагентами, користування банківськими кредитами (табл.2.1).

На діяльність ПрАТ «Володарка» мають сильний вплив як макроекономічні, так і внутрішні фактории. Проведення SWOT-аналізу ПрАТ «Володарка» дало змогу отримати такі результати:

Таблиця 2.1- Перелік сильних та слабких сторін ПрАТ «Володарка»

Сильні сторони	Слабкі сторони
-Великий досвід роботи на ринку; -Модернізоване обладнання, яке відповідає європейському рівні; -Високий рівень якості пошиття одягу; -Велика кількість замовлень	-Робота на давальницькій сировині; -Висока собівартість виробництва; -Недостатння захищеність інтелектуальних прав на власні розробки; -Дефіцит налагоджених ринків збуту готових виробів.
Можливості	Загрози
-Впровадження інноваційних технологій; -Забезпечення якісною сировиною власного виробництва; -Налагодження власного виробництва, поступова відмова від давальницьких схем.	- Нестабільне економічне становище в країні; -Нестабільне політичне становище в країні; -Підвищення цін на імпортну сировину; -Загострення конкуренції; -Зниження інвестиційного рейтингу в Україні

Джерело: систематизовано автором

Проведений SWOT – аналіз дає нам змогу визначити, що в ПрАТ «Володарка» переважають слабкі сторони, проте є сприятливі ринкові можливості. Тобто, підприємство повинне прагнути посилити конкурентні позиції серед тих факторів, де це можливо, з одночасною ліквідацією слабких ланок. Доцільно концентрувати увагу на зниженні рівня витрат і підвищенні конкурентоспроможності продукції за рахунок підвищення рівня мотивації праці серед працівників.

2.2 Аналіз формування і розподілу чистого прибутку ПрАТ «Володарка»

Метою діяльності Товариства є отримання прибутку за рахунок економічно ефективного виробництва, реалізації чоловічих костюмів, інших видів продукції та послуг для задоволення суспільних потреб, реалізації економічних, соціальних, професійних і творчих інтересів акціонерів та працівників Товариства. Розглянувши загальні показники діяльності підприємства і маючи уявлення про підприємство в цілому, можна поглибиться в вивчення первинного рушія капіталістичної економіки, так визначали прибуток К.Р. Макконнелл і С. Брю [36].

Оновні показнки фінансових результатів ПрАТ «Володарка» за 2018-2019 рр. відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Діагностика зміни фінансових результатів підприємства за 2018-2019 рр.

стаття	***Код рядка***	***Абсолютна величина***		***Питома вага статей***		***зміни***		
		2018	**2019**	**2018**	**2019**	**Абс.зміна**	**В структурі**	**Т росту, %**
Чистий дохід	2000	169724,7	148160,6	100	100	-21564,1	0	-12,7
Собівартість	2050	133657,7	126585,1	78,7	85,44	-7072,6	6,74	-5,29
Валовий прибуток	2090 (2095)	3606,0	21575,5	2,12	14,56	17969,5	12,44	4,98
Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-	-	-	-
Витрати на збут	2150	-	-	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	2180	37658,4	28886,5	22,19	19,5	-8771,9	-2,69	23,29
Фінрезультат від опер.діяльності	2190 (2195)	-30113,4	-3785,5	-17,7	-2,55	-26327,9	15,15	87,4
Фінрезультат до оподаткування	2290 (2295)	2179,7	-3875,7	1,28	-2,62	-6055,4	-3,9	-277,81
Чистий прибуток	2350 (2355)	1702,1	-3942,4	1,0	-2,66	-5644,5	-3,66	-331,62

Для аналізу основних фінансових показників ПрАТ «Володарка» використовуємо форму статистичної звітності №2 «Звіт про фінансові результати» («Звіт про сукупний дохід»), що відображає фінансові результати підприємства за звітний період [34], [35]. Основними такими результатами на підприємстві є дохід, прибуток і рентабельність як якісний показник ефективності діяльності. При цьому дохід підприємства не може мати від'ємного значення. Прибуток, як різниця між доходом та витратами підприємства, може бути різних видів (оскільки формується поступово) та може мати від'ємне значення. У такому випадку у звітності він відображається зі знаком «мінус» або у круглих дужках на 1 рядок нижче.

Таблиця 2.3 – Діагностика зміни фінансових результатів підприємства за 2019-2020 рр.

стаття	***код***	***Абсолютна величина***		***Питома вага статей***		***зміни***		
		2019	**2020**	**2019**	**2020**	**Абс.зміна**	**В структурі**	**Т росту, %**
Чистий дохід	2000	148160,6	105621,3	100	100	-42539,3	0	-28,7
Собівартість	2050	126585,1	98249,3	85,44	93,02	-28335,8	7,58	-22,38
Валовий прибуток	2090 (2095)	21575,5	7372,0	14,56	6,98	-14203,5	-7,58	-65,8
Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-	-	-	-
Витрати на збут	2150	-	-	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	2180	28886,50	19743,0	19,5	18,7	-9143,5	-0,8	-31,65
Фінрезультат від опер.діяльності	2190 (2195)	-3785,5	-6165	-2,55	-5,84	-9950,5	-3,29	262,86
Фінрезультат до оподаткування	2290 (2295)	-3875,70	-6190,6	-2,62	5,86	-2314,9	8,46	59,76
Чистий прибуток	2350 (2355)	-3992,4	-6190,6	-2,66	5,86	-2198,2	8,52	55,06

У табл. 2.3 наведено діагностику фінансових результатів підприємства у 2019-2020 рр. Як бачимо, підприємство останні 2 роки є збитковим.

Одним з основних показників діяльності підприємства сфери виробництва є виручка від реалізації товарів і послуг. Динаміку зміни чистого доходу ПрАТ «Володарка» можна розглянути нижче (рис.2.2).

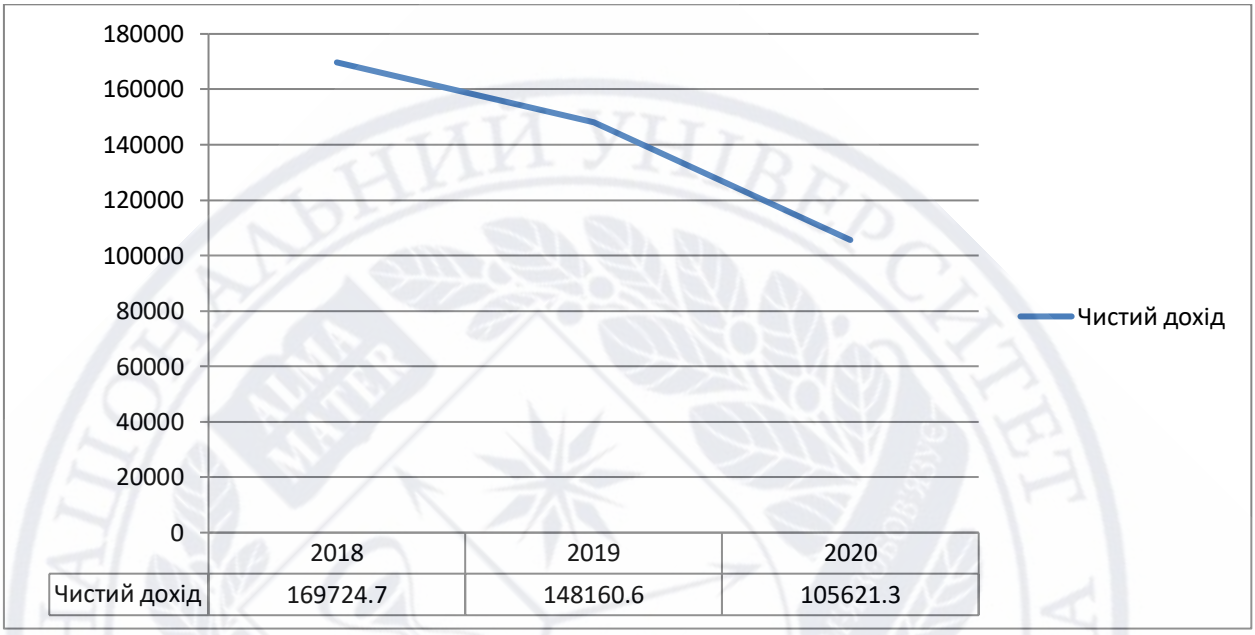

Рисунок 2.2 - Динаміка виручки від реалізації товарів, робіт, послуг ПрАТ Володарка» в 2018-2020 рр., тис. грн.

Судячи з отриманого результату, впродовж 3 років спостерігається тенденція зменшення чистого доходу на ПрАТ «Володарка» за останій рік сума чистого доходу зменшиась на 28,7% в розмірі 42539,3 тис. грн., що є негативним. Даний результат свідчить про зменшення виручки від реалізації продукції. На таке зменшення вплинуло зменшення обсягів виробництва, зростання собівартості матеріалів, які потрібні для виробництва продукції, кризова ситуація на ринку, збільшення рівня інфляції, зниження купівельної спроможності населення.

Варто також звернути увагу на тенденцію зниження собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (рис.2.3): у 2019 р. порівнянно з 2018р.- на 5,29%, у 2020р. порівнянно з 2019р.- зменшення відбулося на 22,38% що, позитивно впливає на темп росту (приросту) прибутку.

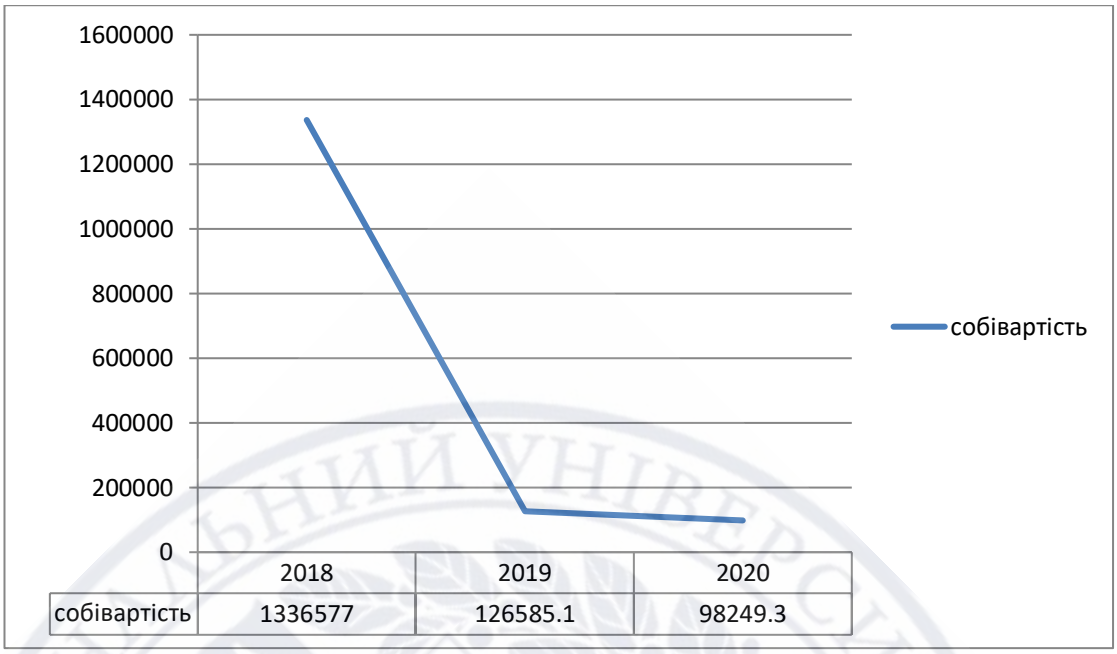

Рисунок 2.3 - Динаміка зміни собівартості продукці на ПрАТ Володарка» в 2018-2020рр., тис. грн.

Не можна мати повне уявлення про особливості діяльності та функціонування підприємства, не враховуючи валовий прибуток. Тому доцільно розглянути також і динаміку валового прибутку на даному підприємстві (рис. 2.4.).

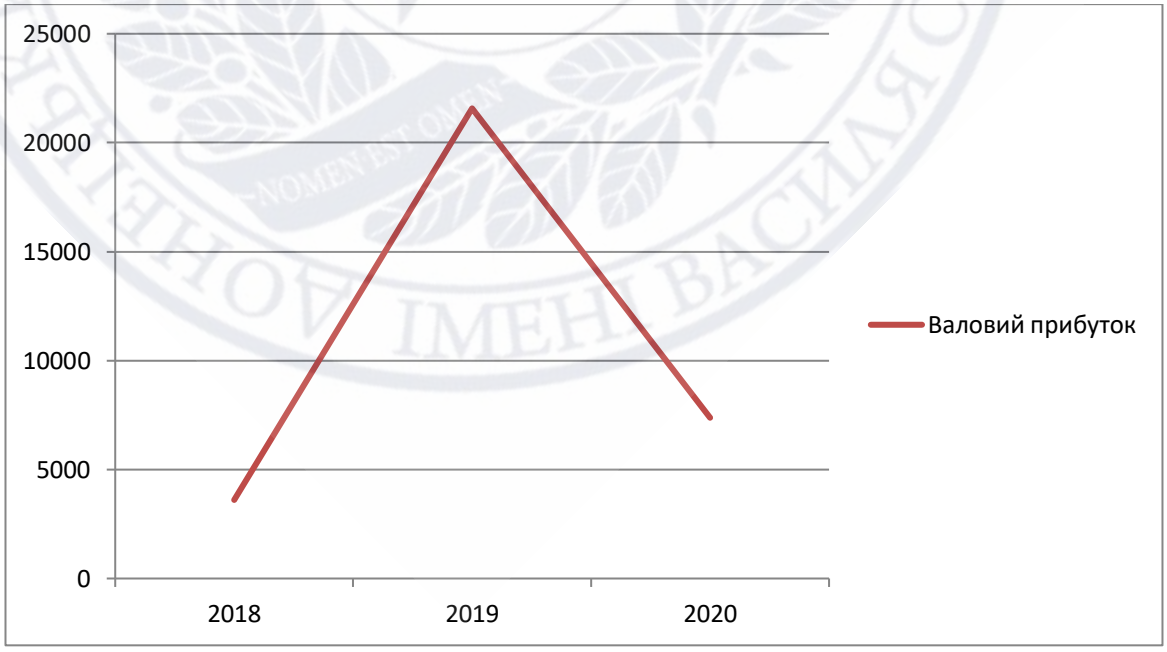

Рисунок 2.4 - Динаміка зміни валового прибутку ПрАТ Володарка» в 2018-2020рр., тис. грн.

Показник валового прибутку є позитивним, в 2019 році даний показник збільшився на 4,98% порівнянно з 2018р, цьому відповідає зменшення собівартості продукціїї. В наступому році спостерігається валовий збиток в сумі 14202,3 тис.грн., за рахунок зниження чистого доходу на 28,7% - на 42539,3 тис. грн. Невідповідність динаміки чистого доходу і валового прибутку може свідчити про зниження торгової націнки і маржі.

В цілому, проведений аналіз дозволяє зробити наступні висовки. Всі види фінансових результатів у 2020 році мали тенденцію до зниження порівнянно з 2018 р., що призвело до формуванню значної суми збитків підприємства.

2.3 Аналіз рентабельності ПрАТ «Володарка»

Для оцінки результативності та економічної доцільності діяльності підприємства недостатньо лише визначити абсолютні показники. Більш об'єктивну картину можна отримати за допомогою показників рентабельності. Рентабельність є дійсно критерієм економічної ефективності діяльності підприємства, а також враховано, що різні показники рентабельності можуть свідчити про ефективність різних ділянок роботи менеджменту.

У разі наявності в економіці країни значних інфляційних процесів, зокрема таких, що спостерігаються зараз, виникає потреба в коригуванні визначеного в нормативному порядку номінального прибутку на індекс зміни цін відповідного періоду. В результаті такого коригування отримують реальний прибуток, величина якого використовується для адекватного оцінювання динаміки результатів діяльності протягом кількох років [38].

Визначивши раніше суть рентабельності підприємства та місця серед інших альтернативних показників, перейдемо власне до характеристики цього показника на прикладі ПрАТ «Володарка», використовуючи формули розглянуті в першому розділі. Отримані значення занесемо в таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 - Діагностика рентабельності ПрАТ «Володарка»

Показники	Розрахунок (форма 2)	Значення		
		2018	2019	2020
Валова рентабельність продажів	р.2090 : р.2000	0,02	0,15	0,07
Операційна рентабельність продажів	р.2190 : р.2000	-0,18	-0,03	-0,05
Чиста рентабельність продажів	р.2350 : р.2000	0,01	-0,03	-0,06
Рентабельність сукупного капіталу	р.2290 : р.1900	0,05	-0,09	0,18
Рентабельність власного капіталу	р.2350 : р.1495	0,05	-0,13	-0,25
Чиста рентабельність продукції	р.2350 : р.2050	0,01	-0,03	-0,06
Рентабельність основних фондів	р.2350 : р.1010	0,08	-0,19	-0,33
Рентабельність оборотних активів	р.2350 : р.1195	0,06	-0,18	-0,37

Валова рентабельність впродовж аналізованого періоду вкладається в межі оптимального, тобто є позитивним. Найбільший показник спостерігається у 2019 році.

Показник чистої рентабельності продажів, показує скільки припадає прибутку від продажів на одиницю виручки. Він дозволяє визначити суму, яка залишається після вирахування собівартості, комерційних і управлінських витрат на покриття інших витрат (інших операційних витрат, відсотків за кредит, податку на прибуток). В 2019 році рентабельність продажів по прибутку від реалізації становить (-0,03 %). В 2020 році значення показника становить (-0,06 %). Тобто у підприємства не залишилися кошти для здійснення інших витрат.

Для наочного уявлення динаміку зміни показників рентабельності відображено на рис. 2.5.

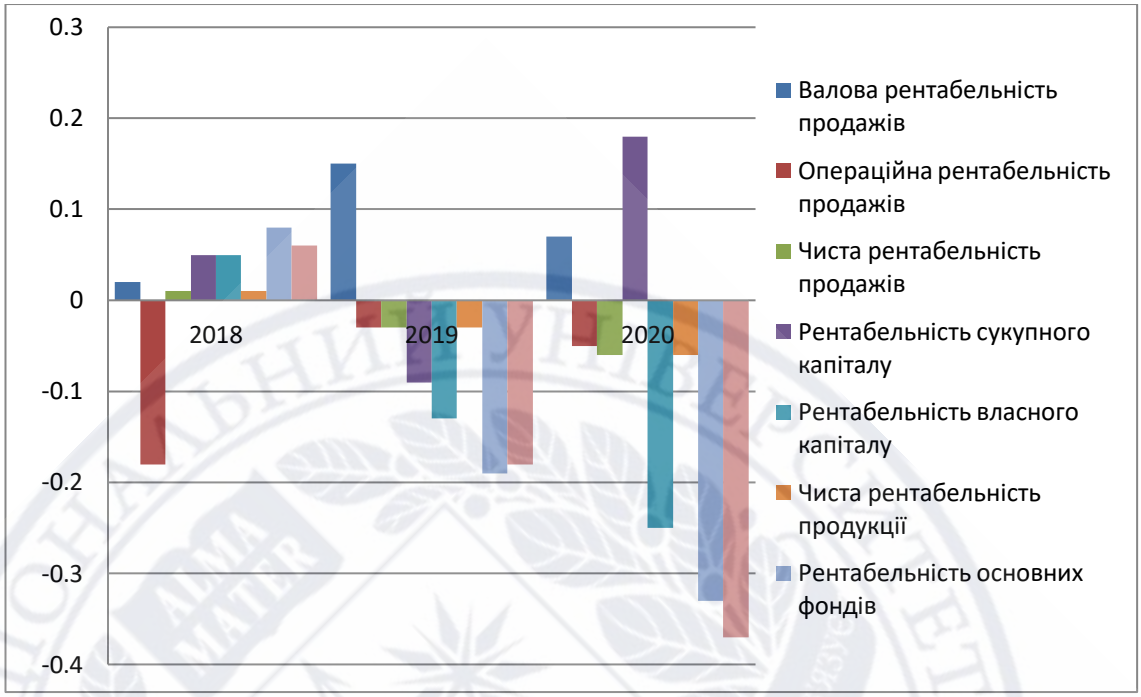

Рисунок 2.5 - Динаміка зміни показників рентабельності ПрАТ «Володарка»

Рентабельність оборотних активів в 2020 році склала (-0,37 %), тобто на кожну гривню оборотних активів підприємство отримало 37 копійки чистого збитку. В 2019 році на кожну вкладену в активи гривню було отримано -18 копійок чистого збитку.

Щодо показника рентабельності власного капіталу,. В 2020 році кожна вкладена власниками гривня коштів принесла їм -25 копійок чистого збитку Це низький показник, який свідчить про незадовільну ефективність роботи підприємства. Такий стан справ має негативну тенденцію

Рентабельність основних засобів в 2018 році склала 0,08 %, тобто на кожну гривню виробничих фондів підприємство отримало 0,8 грн чистого прибутку. В 2019 році на кожну вкладену у виробничі фонди гривню було отримано 0,09 грн чистого збитку. В 2020 році значення показника рентабельності виробничих фондів дорівнює (-0,33 %), цей результат є негативним.

Тепер можемо скористатися в нашому дослідженні моделлю домінуючою в фінансовому аналізі компаній США до 70-х років двадцятого століття (хоча вперше модель застосована компанією Du Pont у 1920-х роках). Модель Дюпона дозволяє компанії швидко оцінити ступінь впливу різних чинників на формування ключового в оцінці вартості компанії, і її привабливості для акціонерів - показника рентабельності власного капіталу.

Ця модель інтегрального аналізу ефективності використання ключових показників діяльності компанії передбачає розкладення певного показника на низку фінансових коефіцієнтів його формування. Модель Дюпона та її модифікації у три- та п'ятифакторні формули дозволяє компанії швидко оцінити ступінь впливу різних факторів на формування ключового показника.

Для даного аналізу нам знадобляться вихідні дані, занесені в таблицю 2.5

Таблиця 2.5 - Вихідні дані ПрАТ "Володарка" за 2018-2020 роки для розрахунку рентабельності власного капіталу (ROE), тис.грн.

Показники	2018	2019	2020
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2179,7	-3875,7	-6190,60
Сукупні активи	47312,9	42765,7	35311,5
Чистий прибуток	1702,1	-3992,4	-6190,6
Власний капітал	35122,1	31178	24987,4

Якщо детальніше розібратися, то формула Дюпона включає три фактори, що впливають на рентабельність власного капіталу:

- Операційну ефективність (рентабельність продажів по чистому прибутку);
- Ефективність використання всіх активів (оборотність активів);
- Кредитне плече, співвідношення власного і позиковому капіталу (фінансовий леверидж)

Формули для розрахунку даних показників наведені в першому розділі, отримані результати занесемо в таблицю 2.6.

Таблиця 2.6-Розрахунок показників рентабельності власного капіталу (ROE) ПрАТ "Володарка" за 2018-2020 роки.

Показники	2018	2019	2020	Темпи зростання (зниження), %		
				2018 до 2019	2019 до 2020	2020 до 2018
Рентабельність продажів по чистому прибутку	0,01	-0,03	-0,06	-400	100	-700
Оборотність активів	3,59	3,4	2,99	-5,29	-12,5	-16,
Фінансовий леверидж	1,35	1,3	1,4	-3,7	7,7	3,7
Рентабельність власного капіталу (ROE)	0,05	-0,13	-0,25	-360	92,31	-600

Розрахувавши рентабельність за допомогою формули Дюпона, ми бачимо, що в 2018 році отримано позитивний результат 0,05%, а в 2020 значення значно зменшилось до 0,25 %. Розглянута формула дозволяє з'ясувати, який із чинників привів до такого результату. Негативне значення показник приймає через чистий прибуток, що має низьке значення протягом 2019 -2020 років.

Проаналізувати і сформувати значущі причинно-наслідкові зв'язки, в нашому дослідженні, може допомогти графічний метод, який отримав назву діаграми Ісікави. Такий інструмент аналізу систем за зовнішнім виглядом дещо нагадує риб'ячу кістку. На схемі неодмінно присутня центральна горизонтально розташована вісь і відходять від неї «ребра» [41].

В якості проблеми, розглянемо елемент, який знижує показник рентабельності - чистий прибуток. Категоріями будуть група факторів, що впливають на даний показник. Необхідно розкласти кожну з причин на складові. Для цього з приводу кожної причини потрібно задати собі питання -

«У зв'язку з чим це сталося?» Відповіді потрібно фіксувати у вигляді гілок нижчого рівня. Зображена діаграма нижче на рисунку 2.6.

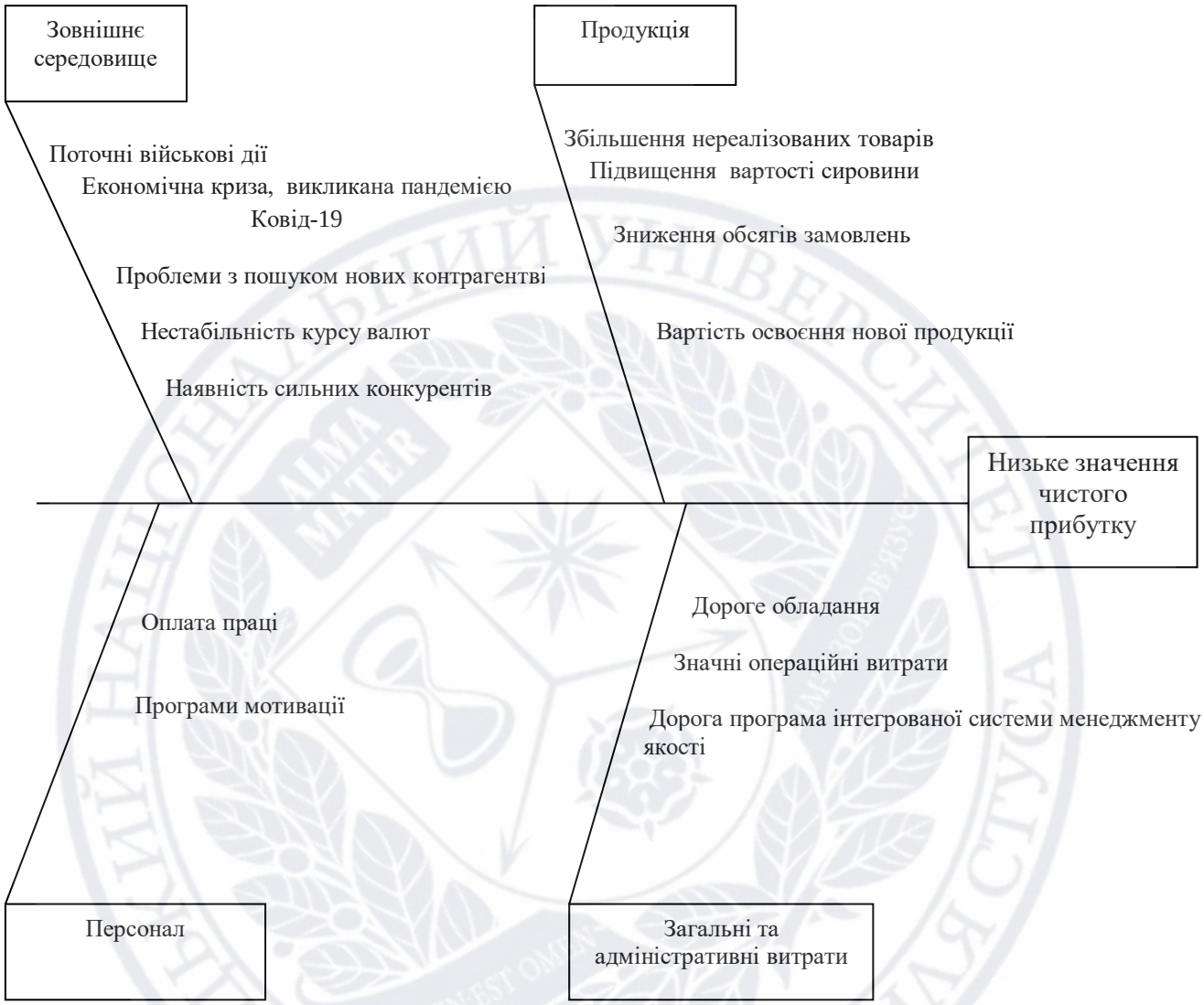

Рисунок 2.6 - Діаграма Ісікави на прикладі ПрАТ «Володарка»

Виходячи розглянутої вище діаграми, ми бачимо що на чистий прибуток впливають багато чинників згрупованих в 4 групи. Нестабільність політичної та економічної ситуації, що постерігалась протягом звітного періоду спичинила погіршення стану фінансів, спричинила до невизначених відносин з замовниками послуг, які теж не могли визначити необхідність отримання послуг із зниженням реалізації своїх товарів.

Дії з реконструкції та модернізації обладнання та цехів призводять до значних витрат, також як і витрати на оплату дають про себе знати при визначенні показника чистого прибутку.

Висновки за розділом 2

Основним предметом діяльності ПрАТ «Володарка» є виготовлення швейних виробів на замовлення іноземних фірм з сировини замовника; розробка та реалізація конкурентоспроможних моделей швейних виробів і технічної документації; виготовлення та вільна реалізація авторських зразків швейних виробів.

За останні роки Товариство укріпило себе і зарекомендувало себе як одного з найкращих і надійних компаньйонів на ринку. Продукція фабрики користується попитом завдяки високому рівню якості та чіткому виконанню поставок на замовлення. В даний час виробничі потужності фабрики зайняті виробленням швейних виробів на основі давальницької сировини іноземним фірмам.

Основні ринки збуту та основні клієнти: це країни зарубіжжя. ПрАТ працює на умовах давальницької сировини з країнами: Німеччина, Польща, Румунія.

Для стабільної роботи виробництва матеріально-технічна база фабрики постійно оновлюється, організовуються навчання персоналу, вивчаються передові технології крою та пошиття. Планується додатково закупити обладнання в пошивочні цехи з метою збільшення, продуктивності праці. Істотно на діяльність емітента можуть вплинути: додаткова закупівля обладнання, укладання договорів з новими контрагентами, користування банківськими кредитами.

Нестабільність політичної та економічної ситуації, що спостерігалась протягом звітного періоду, спричинила погіршення стану державних

фінансів, спичинила до невизначених відносин з замовниками послуг, які теж не могли визначитись в необхідності отримання послуг із зниженням реалізації своїх товарів.

За даними аналізу фінансових результатів ПрАТ «Володарка» за 2018, 2019 та 2020 роки можна стверджувати, що протягом двох останіх аналізованих років відбулося скорочення фінансових результатів і формування значної суми збитків підприємства. Слід зазначити, що сума збитку за 2020 рік (-6190,6 тис. грн.) , що значно перевищує суму чистого збитку за 2018 р (1702,1 тис. грн.).

Протягом 2020 року спостерігалось наявність негативної тенденції за показниками фінансових результатів та рентабельності підприємства про що свідчить зменшення прибутку підприємства на 55,06 %

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПрАТ «ВОЛОДАРКА»

3.1 Рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства

Для забезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку кожному підприємству необхідно проводити як зовнішній, так і внутрішній аудит. Основним питанням аудиту є визначення показників, які характеризують формування загальної суми прибутку. Аудит, а за ним і контроль допомагає підприємству оцінити вплив прогресивних факторів формування прибутку - зниження собівартості продукції, підвищення її якості, конкурентоспроможності на ринку.

Метою аудиту операцій з обліку доходів, витрат і результатів діяльності досліджуваного підприємства є встановлення достовірності даних первинних документів щодо визначення доходів, витрат і формування фінансових результатів, повноти та своєчасності відображення первинних даних у зведених документах і облікових регістрах, правильності ведення обліку доходів, витрат і результатів діяльності та їх відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності відображення доходів, витрат і визначення результатів діяльності у звітності господарюючого суб'єкта [51].

За законом «Про аудиторську діяльність», аудит - це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Питання дослідження аудиту обліку доходу за видами діяльності на підприємствах є дуже важливим і актуальним в наш час [56]. Це пов’язано з тим, що з розвитком ринкових відносин та відносної стабілізації в економіці країни, господарюючі суб’єкти почали окрім основної діяльності інвестувати вільні активи в фінансову та інвестиційну діяльність. Метою такої діяльності підприємства – є отримання доходу. Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності; її доходність і є вирішальними для підприємства. Окрім його керівництва і колективу вони цікавлять вкладників капіталу (інвесторів), кредиторів, державні органи, в першу чергу подакову службу, фондові біржі, які займаються купівлею- продажем цінних паперів та ін. [4].

Фінансова звітність узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємств і є матеріалом для всебічного аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Правильні висновки про діяльність підприємства можна зробити лише при наявності достовірної фінансової звітності, що передбачає проведення якісного та об'єктивного аудиту доходів підприємства. Враховуючи те, що система аудиту доходів в Україні знаходиться у процесі розвитку та вдосконалення, виникає необхідність у створенні системи контролю його якості [64]. Сьогодні якість вітчизняного аудиту взагалі й аудиту фінансової звітності зокрема викликає багато нарікань: методика перевірки доходів залишається недосконалою і не повністю враховує сучасні наукові надбання, що мають бути покладені в основу розвитку аудиторської практики. Методи вибіркової перевірки використовуються аудиторами як для оцінювання системи внутрішнього контролю, так і для аудиторських процедур по суті. З метою тестування контролю вибірка застосовується для оцінювання рівня відхилень, а отже, ефективності процедур контролю. Фактично усі незалежні аудиторські перевірки базуються на вибіркових перевірках. Останні дають змогу аудиторам робити висновки за дослідженням лише частини операцій та подій, здійснених підприємством-клієнтом. Детальний аудит, що потребує

експертизи всіх операцій, властивий ранній стадії розвитку аудиту, але оскільки підприємства зростали в розмірах, обсяг операцій став завеликий для суцільних перевірок, щоб бути рентабельним. З цієї причини аудитори почали визнавати важливість політики та процедур контролю для попередження й виявлення суттєвих помилок і невідповідностей, і аудит розвинувся від деталізованого до вибіркового [11].

В Законі України "Про аудиторську діяльність" навіть не згадується про порядок складання робочих документів аудитора і ведення аудиторського досьє. У міжнародних аудиторських стандартах також немає положень щодо ведення аудиторських робочих документів і методика їх складання зарубіжними аудиторськими фірмами маж конфіденційний характер [48].

Підприємству небхідно розробити досконалу методику складання аудиторських робочих документів.

Вдосконалення будь - якої діяльності - це складний та багатогранний процес. Це дещо відноситься до аудиту доходів підприємств: вдосконалення системи економічного контролю в країні в цілому шляхом вдосконалення структури, використання ЕОМ в аудиті доходів, вдосконалення процедур і техніки аудиту доходів, підвищення кваліфікації аудиторів.

Говорячи про вдосконалення системи економічного контролю в цілому, мається на увазі, що контроль є єдиною функцією управління, яка оцінює надійність системи збору, зберігання та переробки виробничо - фінансової інформації господарських одиниць [63].

Будь-який користувач інформацією (наприклад, бухгалтер), незважаючи на те, чи технічна це інформація, чи економічна, самостійно або через посередників (незалежних аудиторів) проводить деякі операції по її оцінці з відповідним йому ступенем достовірності. Коло таких користувачів достатньо широке: від апарату управління господарської одиниці до акціонерів, від власників до представників державної виконавчої влади. За природою своєї діяльності всі вони займаються діяльністю, пов`язаною з

оцінкою інформації про хід господарських процесів на підприємствах або про виконання державних програм соціально-економічного розвитку.

Тому під системою економічного контролю розуміється комплекс соціально-економічних інститутів, які в своїй діяльності використовують методи і техніку, які дозволяють оцінити ступінь достовірності інформації, яка їх цікавить, і надійність джерела цієї інформації. Тому такі словосполучення, як «облік і контроль», «ревізія і контроль», «контроль і аналіз господарської діяльності», «контроль ефективності програм соціально-економічного розвитку» означають, що в процесі функціонування бухгалтерського обліку, дослідження діяльності підприємства, аналізу господарської діяльності або оцінці ефективності виконання державних та місцевих соціально-економічних програм завжди проводиться робота по встановленні ступеню достовірності інформації, яка використовується [12].

Другим аспектом, який реалізується через систему контролю, є приймання мір по стимулюванню інформаційних систем ревізійних одиниць до якісного виконання роботи. Ця функція контролю, як правило, реалізується через органи виконавчої влади, а на вищому рівні управління - і через законодавчі. Необхідність цієї функції викликана можливістю здійснити тотальний контроль - охопити перевіркою всіх платників податку і всі господарські одиниці. За цією ж причиною в багатьох країнах основна доля контролю бухгалтерської інформації і формальної законності фінансових операцій покладається на внутрішньогосподарський контроль, в той же час спеціалізовані контрольні відомства перевіряють дієвість системи внутрішнього контролю [53].

Так, головним контрольно-ревізійним управлінням США проводиться лише вибіркова перевірка господарських операцій з натиском на ревізію системи, а не окремих операцій.

Ревізії з боку КРУ США, як правило, підлягають великі відомства і міністерства, державні програми. Для заповнення «вікна» в системі контролю залучені незалежні аудиторські фірми, які є основними виконавцями ревізії

фінансової діяльності і достовірності звітності, але в такому випадку підлягають перевірці не всі підприємства і фінансові інститути. В США це корпорації з активами більше 250 млн. дол., при цьому комплексно перевіряються всього 1,3 %.

Контроль за господарськими одиницями, які залишилися, здійснюють місцеві податкові органи в основному шляхом перевірки декларацій за допомогою спеціальних програм, які здійснюють відбір за допомогою спеціальних математичних формул, які встановлюють найбільшу ймовірність знаходження порушень підприємств, де перевірка повинна проводитись більш досконало [20].

Тому щоб примусити платника податку відображати в деклараціях фактичні доходи і витрати і повністю сплачувати податки, а господарські одиниці - надавати звітні данні, розповсюджується твердження, що будь - яка декларація може бути досконало перевіреною.

Формування такої думки - важливий фактор не тільки з точки зору збору податкових коштів, але і з точки зору підвищення дієвості системи контролю, престижа професії. Відсутність такої думки в нашій країні створює атмосферу вседозволеності, призводить до росту економічної злочинності, спонукає працювати апарат органів контролю з навантаженням, яке перевищує оптимальне. Для порівняння: у Франції або США аудитор перевіряє 3-4 організації, працюючи з ними протягом всього року, наш контролер-ревізор обласного апарату КРУ Мінфіна виконує 10 і більше ревізій, витрачаючи на кожну приблизно 30 днів. Це свідчить про практичну відсутність підготовчих фаз аудиту, що об`єктивно знижує ефективність контролю.

Для створення думки про можливість контролю звітності будь - якої господарської одиниці, високий професіоналізм та об`єктивність аудиторів, неминуле покарання за економічні злочини, слід широко використовувати місцеву пресу і телебачення, демонструючи результати перевірок та того, до

яких негативних змін у фінансовому стані призвело приховування ревізійною одиницею достовірних відомостей про її діяльність [26].

Іншим фактором, який впливає на ефективність, як внутрішнього так і зовнішнього аудиту доходів, є система стимулювання, яка реалізується через різного роду санкції як матеріального, так і морального характеру. Так, відмова аудитора підтвердити достовірність звітності ревізійної одиниці, а також ухилення її від ревізії (а це означає відмову від публікації звітності) може негайно викликати недовіру до фірми, так як закономірно виникає питання «Чи означає це, що в її діяльності є значні недоліки?».

Крім того, поряд з цими діями повинні йти і санкції з боку держави, так як в більшості країн господарські одиниці зобов`язані заключати контракт з незалежними аудиторськими фірмами [54].

В цьому випадку реалізуються всі важливі принципи контролю і його потенційне здійснення.

До санкцій, які стимулюють надання достовірної інформації у звітності, можна віднести штрафи: за недостовірність даних про прибуток, який оподатковується, за приховування джерел доходів тощо. Приймаються певні методи матеріального і морального впливу і до аудиторів. Так як підпис аудиторів, як правило, знімає відповідальність з керівників компаній, то в деяких країнах (де розповсюджена обмеженість відповідальності - німецькомовні країни), за помилку, здійснену аудитором при виконанні своїх обов`язків, він відповідає матеріально [58].

Крім цього, аудитор може бути позбавлений права займатися цим видом діяльності. Питання застосування санкцій до незалежних аудиторів за неякісний аудит доходів, до керівників господарських одиниць за відмову від аудиту доходів, а також питання меж незалежності та зобов`язань аудитора повинні вирішуватись на законодавчому рівні [21].

Також підпис аудитора не повинен знімати відповідальність з керівництва компанії, яку перевіряють, тому що в такому випадку

втрачається їх зацікавленість в підвищенні надійності систем бухгалтерського обліку і внутрішнього аудиту.

Із сказаного можна зробити висновок, що одним з шляхів вдосконалення системи контролю є створення надійних юридичних гарантій функціонування останньої.

Розглядаючи систему контролю (в неї включаємо і бухгалтерський облік підприємств) як інформаційну, неможливо не згадати той факт, що ймовірність перекручення даних про здійснені господарські операції зростає із збільшенням етапів переробки і каналів зв`язку, через які ця інформація проходить. Це означає, що шлях інформації від джерела до користувача повинен бути максимально скорочений [14].

На практиці високу результативність дає метод зустрічної перевірки первинних документів, які надійшли на обробку до бухгалтерії, з аналогічними документами, які зберігаються в цехах, відділах і інших службах ревізійної одиниці. Причина - матеріальна залежність цих структур ревізійної одиниці.

Не зважаючи на високу ефективність методу зустрічних перевірок, його реалізація ускладнюється внаслідок високої працемісткості і, як наслідок, вартості аудиторських послуг. Затрати на його здійснення не завжди компенсуються отриманими результатами перевірок.

Зовнішні аудитори вимушені користуватися результатами внутрішнього аудиту доходів, не зважаючи на те, що по відношенню до зовнішнього середовища його діяльність не відповідає принципу незалежності контролю. Тому дуже велике значення при виконанні зовнішнього аудиту доходів підприємств надається перевірці функціонування служб внутрішнього контролю.

Зовнішній незалежний аудит доходів має більшу ефективність, ніж внутрішній, але він не може на даний час в нашій країні охопити перевіркою всі господарські структури, особливо сферу середнього і малого бізнесу.

Цю проблему вирішує виділення зі структури господарської одиниці такої важливої інформаційної ланки як бухгалтерія, яка може виконувати свою роботу на основі контракту з господарськими одиницями. В цьому випадку ми маємо дійсно незалежні один від одного джерела інформації про факти і події фінансово-господарської діяльності ревізійних одиниць. Крім того, шляхом взаємної перевірки і взаємної відповідальності самостійної бухгалтерії і ревізійної одиниці ми реалізуємо принцип початкового значення слова «контроль» - «список, який ведеться в двох екземплярах». Так бухгалтерія контролює достовірність первинних документів, які передаються їй на обробку ревізійною одиницею, а внутрішній контроль ревізійної одиниці - діяльність бухгалтерії по переробці цієї інформації. При цьому можлива взаємна відповідальність сторін, що підвищить діяльність контролю в цілому [65].

Така практика не є чимось новим, але і не являється розповсюдженою. Її слід втілювати на державному рівні, надавши самостійним бухгалтеріям частину прав державного контролю.

Підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи неможливо без використання комп`ютерної техніки, яка знайшла вже своє застосування в роботі різних служб господарських одиниць [60]. Використання автоматизованої системи обробки інформації (АСОІ) або автоматизованих робочих місць (АРМ) за різними розділами обліку вносить до роботи аудиторських служб багато нового.

Головна проблема в тому, що розробка таких програм здійснюється без відповідної експертизи на можливість її контролю зовнішнім незалежним аудитом.

Практично кожна організація має свої індивідуальні програми бухгалтерського обліку, в яких питанням контролю може бути виділена увага в більшому або меншому ступені. Важливо також те, що придбані організаціями програми для ведення бухгалтерського обліку поставляються без початкового тексту програм, на основі якого можна було б судити, чи має

та чи інша програма помилки, який її захист від несанкціонованого доступу, які можливості оператора змінити не тільки введену інформацію, але і закладені в програму формули розрахунків, контрольні співставлення і звірки. Якщо ці завдання по ходу розробки програми не вирішені, то немає гарантій, що результативна інформація буде достовірною. Тому залишається необхідність (на відміну від думки деяких авторів) в арифметичній перевірці первинних документів з обліку доходів і бухгалтерських реєстрів, в перевірці кореспонденції рахунків та багатьох інших питаннях аудиту доходів [15].

Є два шляхи вирішення цього питання:

- створення « домашніх заготівок» - тестів контролю програм;
- організаційно-законодавче вирішення проблеми.

Перевагу повинні надавати другому шляху за наступними причинами: підприємства є потенційними замовниками різних АРМ та сіток АСОІ, які поставляються багатьма розробниками програм. Ці програми реалізуються як напряму, так і через різні посередницькі організації. При цьому взагалі не вирішується питання про інформаційну координацію ринку, яке повинно вирішуватися шляхом конкурсів з оцінкою роботи компетентними експертами. Як доводить практика, більшість програм в області обліку і звітності мають низьку якість [10].

Важко уявити, який штат потрібно утримувати в Державній податковій адміністрації, якщо, наприклад один податковий інспектор повинен перевірити за квартал 30 організацій, кожна з яких може мати свій пакет програмних засобів, які є індивідуальною розробкою.

Вирішення проблеми полягає в тому, щоб усі програми, пов`язані із забезпеченням бухгалтерського обліку доходів, проходили експертизу і реєстрацію в компетентних органах, які складаються із спеціалістів в області програмування, бухгалтерського обліку і аудиту [61]. Такі органи повинні визначати, чи можна використовувати ту чи іншу програму в обліку доходів підприємств, чи пристосована вона для аудиторського контролю доходів.

Такий підхід зробить більш реальною можливість підготовки аудиторів для роботи в нових умовах господарювання [13].

Іншим важливим аспектом у використанні комп`ютерної техніки є її застосування в якості допоміжного інструменту в роботі аудитора. Багато аудиторів економічно розвинутих країн знайомі з таким інструментом - це експертні системи. Вони вирішують такі завдання: інтерпретація, оцінка ситуації, прогнозування, видача інструкцій, контроль, спостереження, планування.

Базовими компонентами експертної системи є інформаційна база і механізм подання рекомендацій споживачу. На думку дослідників експертних систем, вони в більшості випадків переважають у виборі альтернативних варіантів і точності прийняття рішень, на що вказують в своїй статті «Штучний інтелект в фінансовій і банківській сферах» А.Н.Романов, І.Я.Лукасевич.

Створення експертних систем потребує роботи багатьох експертів і програмістів. Це під силу тільки великим організаціям, які мають значні матеріальні ресурси. Так, створення прототипу багатоцільової експертної системи, яка дозволяє боротися з банківськими махінаціями, вимагало коштів декількох банків [59].

Тому такі проблеми в нашій країні можуть вирішати тільки великі об`єднання аудиторських фірм типу асоціацій. Розглядаючи можливість створення експертних систем в області аудиту доходів, а особливо призначених для виявлення різного роду махінацій, визначаючим стане фактор галузевої приналежності і технології виробництва [3].

Погляди, досвід і оцінки експертів в тій чи іншій сфері виробництва повинні стати основою для створення інформаційної бази експертних систем аудиту в області легкої і важкої, харчової промисловості, будівництві і в банківському аудиті. Ймовірно, що для роботи з експертними системами буде необхідно навчання і спеціалізація. Що до питань підвищення

кваліфікації аудиторів, можна зазначити, що крім традиційних дисциплін він повинен володіти засобами комп`ютерної техніки [52].

3.2 Прогнозування перспектив розвитку ПрАТ «Володарка» на основі багатофакторної моделі рентабельності

Сьогодні не існує єдиної думки щодо визначення визначення поняття рентабельності, її аналізу і прогнозування. Відсутня єдина термінологія, а методики розрахунку одних і тих же показників також різні. Через це виникають розбіжності у визначенні економічної сутності того чи іншого показника, що може привести до помилкових висновків в аналітичній роботі.

Порівняння рівнів показників рентабельності є важливим засобом в оцінці результатів діяльності підприємства і його перспектив, однак на практиці більш істотним може виявитися суб'єктивна думка компетентного аналітика, професійний досвід якого дозволяє визначити власні стандарти тих чи інших показників рентабельності.

Слід зазначити, що в країнах з розвиненими ринковими відносинами зазвичай щорічно торговою палатою, промисловими асоціаціями чи урядом публікується інформація щодо «допустимо-нормативних» значень показників рентабельності. Зіставлення власних показників організації з їх допустимими величинами дозволяє зробити висновок про стан фінансово-економічного становища. В Україні дана практика поки що відсутня, тому єдиною базою для порівняння є інформація про величину показників в попередні роки.

Методологія факторного аналізу показників рентабельності передбачає розкладання вихідних формул за якісними та кількісними характеристиками інтенсифікації виробництва і підвищення ефективності господарської діяльності. В економічній літературі рекомендуються різні факторні моделі аналізу тих чи інших показників рентабельності, починаючи з простих двох факторних і закінчуючи багатофакторним. З їх допомогою

розкривають причинно-наслідкові зв'язки між фінансовими результатами і показниками фінансового стану організації

Одним з найбільш відомих методів використання факторного аналізу відноситься пірамідальна структура фінансових коефіцієнтів, що дозволяє в рамках однієї схеми або таблиці стисло, але разом з тим наочно продемонструвати відразу кілька аспектів діяльності підприємства і допомагає зрозуміти взаємозв'язок між ліквідністю, фінансовою структурою і рентабельністю компанії. Один із способів системної передачі інформації за допомогою відносних показників - використання «моделі DuPont».

Показники рентабельності продажів і оборотності активів отримали досить широке поширення на початку 20 століття. Однак ці показники використовувалися в деякому сенсі безсистемно, тобто самостійно, без ув'язки з факторами виробництва. У 1919 році фахівцями фірми Дюпон (The DuPont System of Analysis) була запропонована схема факторного аналізу (рис. 3.1).

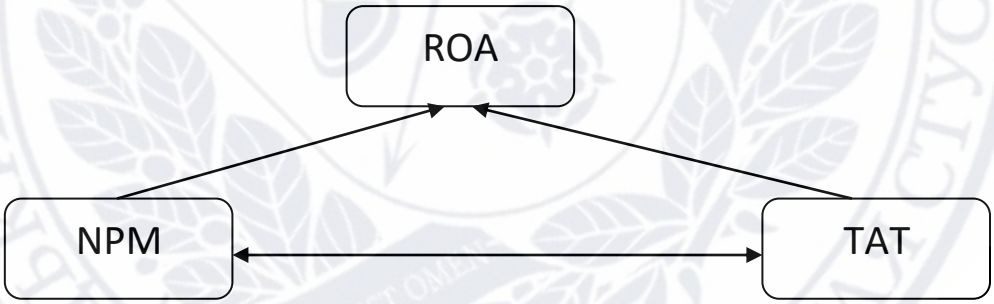

Рисунок 3.1 - Схема моделі Дюпон

У факторної моделі корпорації Дюпона вперше кілька показників пов'язуються разом і наводяться у вигляді трикутної структури, в вершині якої знаходиться коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу (ROA), як основний показник, що характеризує ефективність засобів, вкладених в діяльність фірми, а в основі два факторних показника: рентабельність продажів (NPM) і ресурсовіддача (TAT). В основу даної моделі була покладена жорстко детермінована залежність:

$$ROA = NPM * TAT \quad (3.1)$$

В теоретичному плані спеціалісти фірми Дюпон не були новаторами; вони використовували оригінальну ідею взаємопов'язаних показників, висловлену вперше Альфредом Маршаллом і опубліковану ним у 1892 році в книзі «Елементи галузевої економіки». Проте їх заслуга очевидна, так як раніше ці ідеї на практиці не застосовувалися.

У подальшому ця модель була перетворена в модифіковану факторну модель, представлену у вигляді деревовидної структури у верхівці якої знаходиться показник рентабельності власного капіталу (ROE), а у основі показники, що характеризують фактори виробничої і фінансової діяльності підприємства (рис. 3.2) [46]. Основна відмінність цих моделей полягає у більш детальному виділенні факторів і зміні пріоритетів відносно результативного показника. Варто сказати, що моделі факторного аналізу, що запропоновані спеціалістами фірми Дюпон, досить довго не використовувалися, і тільки в останній час їм стали приділяти увагу.

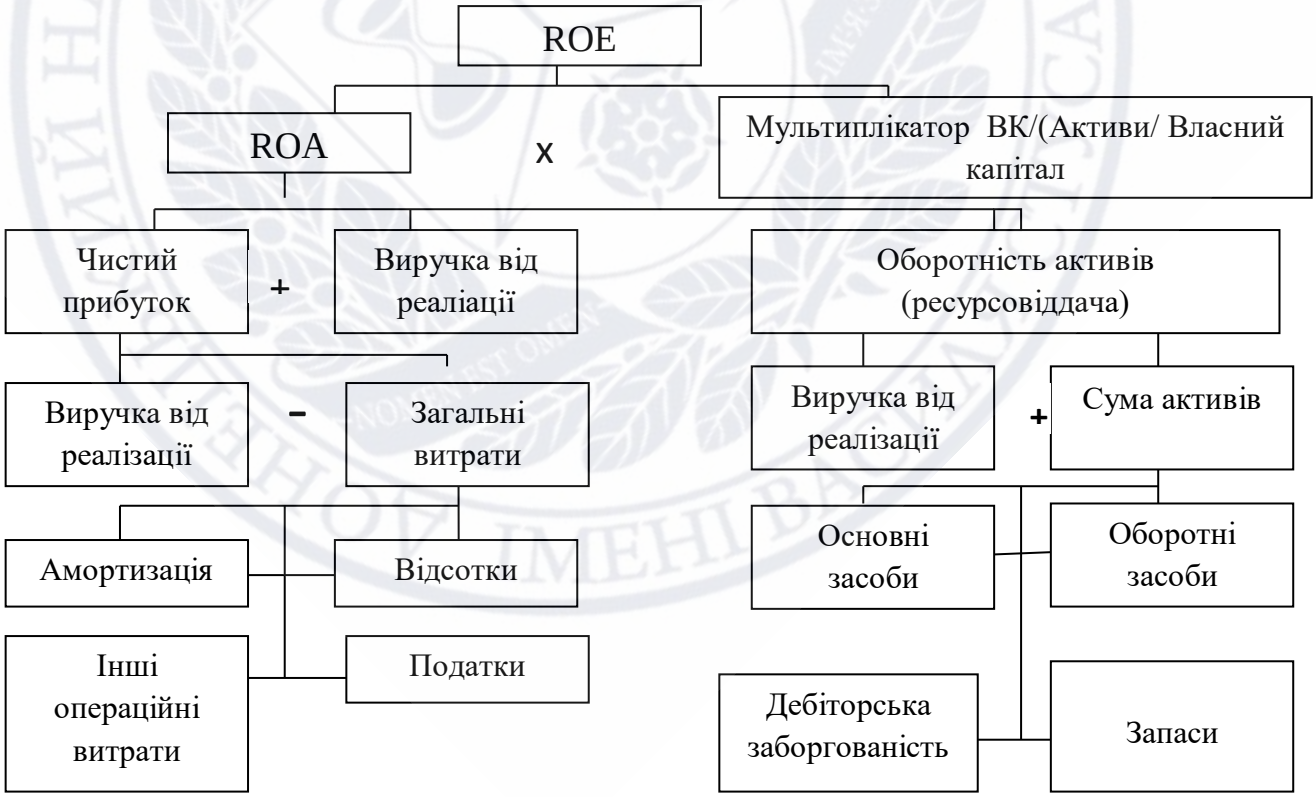

Рисунок 3.2 - Модифікована схема фірми «Дюпон»

Математичне подання модифікованої моделі Дюпон має вигляд:

$$ROE=\frac{чп}{ВР}*\frac{ВР}{A}*\frac{A}{ВК} \quad (3.2)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу;

ЧП – чистий прибуток;

А – сума активів організації;

ВР – (обсяг виробництва) виручка від реалізації;

ВК – власний капітал організації.

З наведеної моделі видно, що рентабельність власного капіталу залежить від трьох факторів: рентабельності продажу, оборотності активів і структури авансованого капіталу. Значущість виділених факторів пояснюється тим, що вони у певному розумінні узагальнюють всі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, його статику і динаміку, зокрема бухгалтерську звітність.

Застосовуючи системний підхід, можна виділити наступні основні етапи проведення аналізу за допомогою моделі Дюпон:

- загальна оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;

- оцінка ефективності управління основний (поточної) діяльністю;

- оцінка ефективності управління активами підприємства (інвестиційна діяльність);

- оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю;

- вироблення пропозицій щодо подальших робіт, які дозволили б покращити фінансовий стан підприємства.

Як об'єкт дослідження обрано ПрАТ «Володарка», розглянемо основні дані в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Дані звіту про прибутки і збитки за 2019-2020 роки ПрАТ «Володарка»

Показник	**2019 рік**	**2020 рік**
Виручка	148160,6	105621,3
Чистий прибуток (збиток)	-3992,4	-6190,6

Таблиця 3.2 - Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ПрАТ «Володарка» за 2019- 2020 рр.

№	Показник	Умовне позначення	2019	2020	Відхилення	Темп росту, %
1	Чистий прибуток, тис.грн.	ЧП	-3992,4	-6190,6	-2198,2	55,06
2	Виручка, тис.грн.	ВР	148160,6	105621,3	-42539,3	-28,7
3	Середня величина активів, тис грн..	А	45039,3	39038,6	-6000,7	-13,32
4	Середня вартість власого капіталу, тис.грн.	ВК	33150,05	28082,7	-5067,35	-15,3
5	Рентабельність продаж, (ЧП/ВР)	a	-0,03	-0,06	-0,03	100
6	Коефіцієнт оборотності активів, (ВР/А)	b	3,3	2,7	-0,6	-18,2
7	Коефіцієнт фінансової залежності (А/ВК)	c	1,36	1,39	0,03	2,2
8	Рентабельність власного капіталу (ЧП/ВК)	d	-0,13	-0,22	0,09	92,31

За даними таблиці 3.2 видно, що всі вихідні показники зменшуються в тій чи іншій мірі. Можна простежити зменшення показника рентабельності продажів на 100% та рентабельності власного капіталу на 92,31%.

При використанні трьох факторної моделі і методу абсолютних різниць для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ПрАТ «Володарка» за 2020 рік результати розрахунків були узагальнені таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 - Розрахунок впливу факторів на рентабельність власного капіталу ПрАТ «Володарка» з 2020 р.

№	Фактори	Розрахунок	Вплив фактора
1	ΔYa	Δa*b0*c0	-0,134
2	ΔYb	a_1*Δb*c0	0,049
3	ΔYc	a_1*b_1*Δc	-0,005
4	Загальний вплив		**-0,09**

Як видно з наведених даних, зменшення рентабельності власного капіталу на 0,09 одиниць здійснилося в результаті впливу всіх факторів. Зменшення рентабельності продажів призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,134 одиниці. Зменшення оборотності активів на 0,03 обороту викликало зменшення рентабельності власного капіталу на 0,049 одиниць, а збільшення коефіцієнта фінансової залежності - до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,005 одиниць.

Виходячи з отриманих результатів дослідження даної факторної моделі резервами зростання рентабельності власного капіталу можуть бути практично всі фактори, окрім коефіцієнту оборотноті. Крім того, ми з'ясували, що зростання залучених засобів (збільшення коефіцієнта фінансової залежності) також певною мірою веде до збільшення рівня рентабельності власного капіталу. Тобто, підприємство за той фінансовий ризик, який воно бере на себе разом з новими позиковими засобами, отримує винагороду у вигляді приросту доходу на власний капітал.

ПрАТ «Володарка» може використовувати і цей резерв, проте слід пам'ятати про те, що висока залежність від зовнішніх позик може істотно погіршити фінансове становище в разі уповільнення темпів реалізації. Крім того, високий коефіцієнт фінансової залежності може привести до ускладнень з отриманням нових кредитів. Фактори, які розглядаються в моделі «DuPont», в дещо іншому вигляді представляються в схемі «Фінансової павутини» (рис. 3.3).

По осях графіка відкладаються значення виручки, чистого прибутку, власного капіталу та активів. Перетин пунктирних ліній показує значення відносних показників - маржі (відношення прибутку до виручки), рентабельності власного капіталу (відношення прибутку до власного капіталу), мультиплікатора власного капіталу або коефіцієнта фінансової залежності (відношення капіталу до активів) і оборотності активів (відношення виручки до активів).

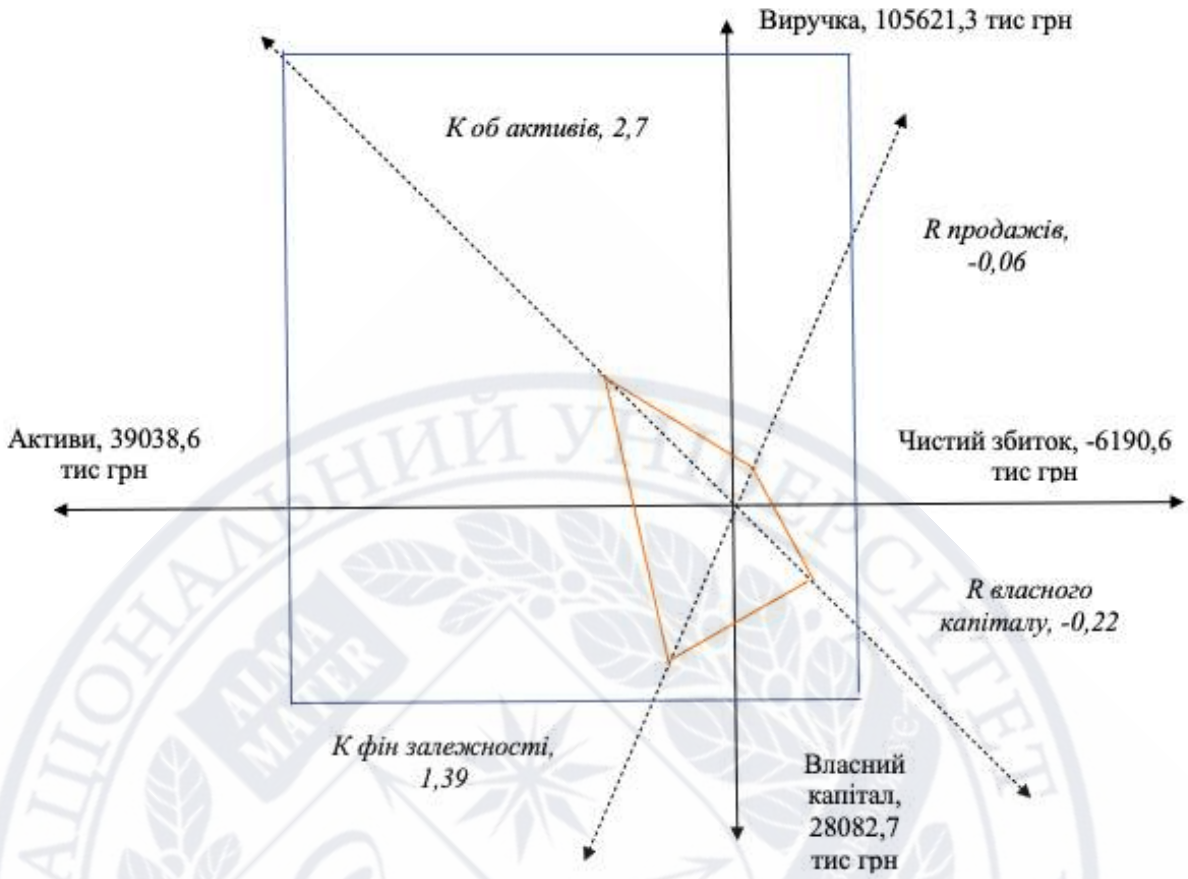

Рисунок 3.3 - «Фінансова павутина» ПрАТ «Володарка» у 2020 р.

Цей графік показує, як коефіцієнти рентабельності продажів, оборотності активів і коефіцієнт фінансової залежності відображаються на прибутку та на акціонерному капіталі. У правій стороні схеми представлений збиток підприємства, у лівій – його майно. Власні джерела формування майна підприємства представлено внизу схеми, згори – один з основних фінансових результатів діяльності підприємства – виручка від реалізації продукції. «Синій квадрат» показує залежність між цими показниками за останній рік, «помаранчевий квадрат» являє собою залежність між коефіцієнтами фінансової залежності, власного капіталу, продажів та оборотних активів. Дані, зазначені на «фінансовій павутині», можуть бути використані співробітниками, що займаються маркетингом для того, щоб проаналізувати вплив підвищення або зниження цін та обсяг продажів. Бухгалтерія може досліджувати статті витрат і спільно з інженерно-

технічним персоналом вибирати оптимальні шляхи мінімізації вкладень в різні види активів. Фінансові працівники можуть аналізувати результати різних фінансових стратегій і визначати найбільш прийнятне співвідношення для фірми між власним капіталом і залученими коштами, тобто працювати над зниженням ризику заборгованості, одночасно спираючись на позикове фінансування як на спосіб збільшення прибутку (використання фінансового «важеля»). Таким чином, можна відзначити, що аналіз рентабельності власного капіталу за допомогою «фінансової павутини» та моделі Дюпон дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, пов'язані з розвитком підприємства. Однак варто враховувати, що прискорення оборотності поточних активів надає позитивний вплив на прибуток тільки до певної межі, що диктується вимогами збереження ліквідності. При недостатньому рівні поточних активів і їх надмірно високої оборотності виникає реальний ризик втрати ліквідності організації, дефіцит коштів для продовження операційної діяльності, втрата виручки і прибутку. При низькій оборотності поточних активів організація має великий обсяг коштів і, отже, мінімальним ризиком втрати ліквідності. При цьому рентабельність активів знижується, так як організація втрачає потенційний прибуток. При дуже високій оборотності поточних активів їх рівень може виявитися недостатнім для підтримки ліквідності, що також збільшує ризик і веде до втрат прибутку. Тому необхідно шукати компроміс, який би достатній рівень прибутку при допустимому рівні ризику втрати ліквідності.

Математично залежність рентабельності активів від оборотності поточних активів і ліквідності представлена формулою:

$$ROA = \frac{ЧП}{A} * \frac{ВР}{ВР} * \frac{OA}{OA} * \frac{КЗ}{КЗ} = \frac{ЧП}{ВР} * \frac{ВР}{OA} * \frac{OA}{КЗ} * \frac{КЗ}{A} = R_{прод.} * К_{\frac{OA}{об.}} * К_{пл} * Ч_{ка}, \qquad (3.3)$$

де ЧП- чистий прибуток;

ОА- оборотні активи;

КЗ- короткотрокові зобов'язання;

$К\frac{ОА}{об.}$- коефіцієнт оборотності оборотних активів;

$К_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності;

$Ч_{ка}$ – частка поточної ліквідності.

Викоростовуємо дану чотирьохфакторну модель для дослідження рентабельності активів ПрАТ «Володарка». Вихідні дані для аналізу згрупованні в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності активів ПрАТ «Володарка» за 2019-2020 рр.

№	Показник	Умовне позначення	2019	2020	Відхилення	Темп росту, %
1	Чистий прибуток, тис.грн.	ЧП	-3992,4	-6190,6	-2198,2	55,06
2	Виручка, тис.грн.	ВР	148160,6	105621,3	-42539,3	-28,7
3	Середня величина активів, тис грн..	А	45039,3	39038,6	-6000,7	-13,32
4	Середня величина оборотних активів, тис. грн..	ОА	23853,55	19085,15	-4768,4	-19,99
5	Середня величина короткострокових зобов’язан, тис.грн.	КЗ	10477,3	10202,4	-274,9	-2,62
6	Рентабельність продаж, (ЧП/ВР)	a	-0,03	-0,06	-0,03	100
7	Коефіцієнт оборотності активів, (ВР/А)	b	3,3	2,7	-0,6	-18,2
8	Коефіцієнт поточної ліквідності (ОА/КЗ)	c	2,28	1,87	-0,41	-17,98
9	Частка короткострокових зобов’язань в активах (КЗ/А)	d	0,23	0,26	0,03	13,04
10	Рентабельність активів (ЧП/А)	y	-0,05	-0,08	-0,03	60

Інформація таблиці 3.4 свідчить про те, що рентабельність активів зменшилась на 0,03 одиниці, темп зростання склав (-60 %). Це сталось в результаті зменшення темпу зростання чистого прибутку на 55,06 %. Відбулося зростання активів на 13,32 %, а також підвищення частки

короткострокових зобов’язань в активах на 13,04 %. Оборотність оборотних активів зменшилась на 0,6 обороту.

За допомогою методу абсолютних різниць з’ясуємо, як вплинули ці зміни факторів на показник рентабельності активів (табл. 3.5)

Таблиця 3.5 - Розрахунок впливу факторів на рентабельність власного капіталу ПрАТ «Володарка»

№	Фактори	Розрахунок	Вплив фактора
1	ΔYa	Δa*b0*c0*d0	-0,0519
2	ΔYb	a_1 *Δb*c0*d0	0,0189
3	ΔYc	a_1 *b_1 *Δc*d0	0,0153
4	ΔYd	a_1 *b_1 *c_1*Δd	-0,00909
4	Загальний вплив		**-0,0268**

Як бачимо, негативний вплив на зміну рентабельності активів зробило збменшення рівня рентабельність продажів та коефіцієнта оборотності активів. Негативним також є ефект від зменшення поточної ліквідності. В результаті рентабельність активів зменшилась в звітному періоді на 0,03 одиниць. Відповідно до цієї моделі, в перспективі фінансові аналітики повинні звернути увагу на зменшення поточної ліквідності та рентабельності продажів.

Керуючись отриманими результатами, адміністрація може розробити пропозиції щодо запобігання впливу негативних тенденцій в майбутньому і найбільш повному використанню виявлених ререзервів. Отримані результати свідчать про наявність невикористаних можливостей, які компанії слід виявити і врахувати в майбутньому, забезпечуючи таким шляхом додаткове збільшення прибутку за рахунок зростання рентабельності продажів, наприклад, шляхом зниження поточних витрат, а також подальшого прискорення оборотності активів за рахунок оптимізації їх структури, підвищення ефективності використання всіх ресурсів, зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності і т.д. Крім того, аналітичні дослідження

показують, що великий вплив на зміну рівня ефективності господарювання надають такі зовнішні фактори, як курс валюти, інфляція і т.д. Тому керівництву компанії найбільші зусилля необхідно спрямовувати на використання саме внутрішніх резервів.

Висновки за розділом 3

У третьому розділу магістерської роботи розроблено рекомендації щодо підвещення ефективності використання фінансових результатів.

Для правильного висновку про діяльність підприємства необхідно:

- проводити якісний та о'єктивний аудит доходів підприємства;
- здійснювати економічний контроль, який дозволяє оцінити ступінь достовірності інформації та надійність джерел цієї інформації;
- виконувати контроль за господарськими одиницями, які залишилися (досконала перевірка декларацій за допомогою спеціальних програм);
- розвивати систему стимулювання, яка реалізується через різного роду санкцій як матеріального, так і морального характеру;
- перевіряти функціонування служб внутрішнього контролю;
- впроваджувати взаємну перевірку і взаємну відповідальність самостійної бухгалтерії та ревізійної одиниці;
- використовувати автоматизовані системи обробки інформації або автоматизовані робочі місця;
- створювати експертні системи в області аудиту.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження повноти та якості формування фінансових результатів, встановлення спрямованості й рівня впливу окремих факторів на зміну показника прибутку підприємства та розроблення методів визначення резервів покращення фінансових результатів, сформовано такі висновки:

- аналіз фінансових результатів дає змогу оцінити стан підприємства, порівняти їх з нормативами та проаналізувати в часі, використовуючи при цьому різні моделі, в залежності від критерію аналізу;

- отримання прибутку - одна із стратегічних цілей управління та найважливіший об'єкт фінансового аналізу;

- сучасний підхід до аналізу господарської діяльності підприємства ґрунтується, безсумнівно, на якості інформаційного забезпечення, від якої, в свою чергу, залежить прийняття управлінських рішень.

- на прикладі ПрАТ «Володарка» проведено аналіз рівня і динаміки фінансових результатів підприємства, аналіз складу, рівня, динаміки і структури доходів і витрат. Розглянуто аналіз показників рентабельності, на основі даних за допомогою графічного методу побудовано діаграму Ісікави. Також зроблено діагностику фінансової діяльності на основі багатофакторної моделі рентабельності, проаналізовано фінансовий стан підприємства за системою показників «Дюпон». За даними аналізу фінансових результатів протягом звітного періоду відбулося скорочення фінансових результатів і формування значної суми збитків підприємства.

- розроблено рекомендації щодо підвещення ефективності використання фінансових результатів:

а) проведення ефективної політики у сфері підготовки персоналу (зростання продуктивності є критерієм підвищення ефективності діяльності підприємства);

б) необхідно приділяти більше уваги швидкості руху оборотності коштів, скороченню усіх видів запасів та просування товару споживачеві;

в) застосування найсучасніших механізованих та автоматизованих засобів для аналізу прибутку і рентабельності;

г) впровадження систему оперативного обліку витрат підприємства, що дасть змогу регулювати абсолютно всі витрати та раціонально використовуваи власні ресурси і, як наслідок, безпосередньо управляти прибутком фірми;

д) впровадження державного характеру управління прибутками підприємства та стабільної податкової політики.

Впровадження запропонованих заходів дозволить ефективно управляти прибутком підприємству та стати фінансово стійким.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдукаримов, И. Т. Финансово-экономический анализ хозяйственной деятельности коммерческих организаций: учеб. пособие Москва : ИНФРА-М, 2019. 320 с.

2. Аналіз витрат підприємства. URL: http://studopedia.com.ua/1_129743_temaanaliz-vitrat-pidpriiemstva.htm.

3. Андронік О.Л. Вплив оподаткування на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка і організація управління.* Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №3 (39), С. 144-154 (категорія Б) URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9711

4. Андрющенко К. А. Інтелектуальний капітал як основа комерціалізації компанії. *Ефективна економіка*. 2020. № 8.

5. Ахновська І.О., Панасюк П.І. Антикризове управління підприємством в умовах економіки мінімального контакту. *Економічний простір.* №166. 2021.С. 42-48. URL: http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/issue/view/41

6. Бандурка А.М. Фінансовоекономічний аналіз. Харків: Університ внутрішніх справ. 1999. 394 с.

7. Богацька Н.М. Методичні підходи до оцінки платоспроможності сучасних підприємств. *Економічний простір*. 2010.№41. С. 212-222.

8. Березянко Т. В. Актуальні питання корпоративного управління *Ефективна економіка*. 2020. № 8.

9. Більська О. В. Оцінювання стану національної економіки за фінансово-економічними показниками галузевого розвитку. *Економіка та держава.* 2020. № 8. С. 56-61.

10. Біркентале В.В., Зима А.О. Інноваційна діяльність як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств та регіонів. *Вісник ДонНУ: Серія В: Економіка і право.* Донецьк: ДонНУ. 2009. №1. С. 53-60.

11. Болгов В.Є., Кушнір І.М. Механізм стратегічного фінансового планування на підприємстві ПрАТ «фармацевтична фірма «Дарниця» методом коефіцієнтного аналізу. Економіка і організація управління – ДонНУ ім. В. Стуса, м. Вінниця. № 1 (41) 2021 р. С. 41-50. URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10817/10722

12. Буряк А. В. Підходи до оцінювання ефективності та результативності державного регулювання фінансового сектору. *Ефективна економіка.* 2020.№ 8.

13. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В. Фінансовий облік. Частина І. – Ж.: ЖІТІ, 2015. 624 с

14. Волошина В.В. Інформаційні основи обліку та контролю поточних активів підприємств. *Економічні науки*. 2014. Вип.. 11 (41). Ч. 2. С. 91-98.

15. Воронін А.В. Європейська інтеграція та підтримка малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка і організація управління.* Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №4 (40), С. 327,335 (категорія Б) URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10634

16. Гайдаєнко О.М., Куленко А. Управління рентабельністю власного капіталу з використанням багатофакторної моделі Дюпона. URL: http://dspace.oneu. edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7022/1/

17. Гайдаєнко О.М., Малицька І. Аналіз витрат підприємства та їх структуризація. *Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць*. 2018. №1. С. 80.

18. Георгіаді Н. Г.Аналізування організаційних структур управління вітчизняними підприємствами. *Ефективна економіка*.2020. № 7.

19. Гриньов А. В. Організація та управління на підприємстві. Харків: Вид. дім «ІНЖЕК».2014. 329 с.

20. Грицай О.І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси. *Проблеми економіки та менеджменту: Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 683. С. 253 – 256.

21. Гуменюк Р. П. Фінансове забезпечення управлінського потенціалу підприємства . *Ефективна економіка.* 2020. № 6.

22. Довгань Л.П., Радкевич М.В. Моделювання впливу факторів на формування прибутку державного підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 5 (05). С. 122-128.

23. Економічні методи менеджменту та їх удосконалення URL:https://superstudent.com.ua/menedzhment/ekonomchn-metodi -menedzhmentu-ta-x-udoskonalennya-naukova-stattya.html

24. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности Х.: Фактор, 2005 – 156с.

25. Кірсанова В.В. Вплив облікової політики підприємства на формування його фінансових результатів. *Інноваційна економіка.* 2017. №6. С. 321 – 325.

26. Клочан І. В., Трегубов О.С., Гнатенко І.А., Парохненко О.С. Управління розвитком підприємництва в інноваційній економіці: моделювання ефективного використання ресурсів та мінімізація трансакційних витрат. Інвестиції: практика та досвід № 17/2021. С. 6-10. DOI: 10.32702/2306 6814.2021.17.5 2.

27. Ковтуненко Ю.В. Основні підходи дослідження методик аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. №5/1. С.31-33.

28. Котляров М.Д. Концептуальні основи управління витратами суб’єктів господарювання в умовах удосконалення ринкових відносин. *Актуальні проблеми економіки.* 2015. № 9. С.43-47.

29. Кривіцька В. В. Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільності. *Ефективна економіка*.2020.№ 8.

30. Кузнєцова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч посібник. Мелітополь, 2014р. 230 с

31. Любкіна О.В., Шмельова М.О. Діагностика фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі.2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/48.pdf

32. Маркіна І.А., Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств.Полтава: Вид-во ПП «Астрая». 2018. 167 с.

33. Михайленко О. Г. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7.

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 із змінами і доповненнями URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

35. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі. URL: https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/natsstandarti-buhobliku-v-derzhavnomusektori/

36. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури. 2014. 464 с.

37. Негашев, Е. В. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаци. М.: Финансы и статистика. 2009. 134 с.

38. Немсадзе Г. Г. Вплив нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 165-170.

39. Николишин С.Є Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 299-303.

40. Овсійчук О.В. Особливості проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Управління розвитком.* 2013. № 8. С.157-159.

41. Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпеченням фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 118–124. URL: https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/745/Oliinyk_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

42. Офіційний сайт ПрАТ«Володарка» URL: http://www.05502381.pat.ua/documents/rezultati-perevirok?doc=84094

43. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2007. 488 с.

44. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. К.: КНЕУ, 2012. 198 с

45. Плотников Д.В. Оценка рентабельности бизнеса. URL: http://www.strategies.com.ua/stattirentable .html.

46. Погріщук Г.Б. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 7.

47. Положення стандарт бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31.12.99. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00.

48. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996 XIV. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=996-14.

49. Ратушна О.П. Обліково- аналітичне забезпечення аналізу результатів діяльності URL: http://magazine.faaf.org.ua/oblikovo-analitichne-zabezpechennya-analizurezultativ-diyalnosti.html

50. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 2-ге видан. 2015. 662 с.

51. Смєсова В. Л. Сучасні погляди на економічний розвиток та процес відтворення економічних відносин. *Ефективна економіка.* 2020. № 7.

52. Солоненко Ю. В. Управління сімейним бізнесом в умовах ринкової економіки. *Економіка і організація управління:* збірник наукових

праць. Донецький національний університет. Вінниця: ДонНУ, 2016. Вип. 3 (23). С. 417–423. URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2915

53. Талавіра Є. В. Аналіз причин сучасної фінансової кризи в контексті фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка.*2020. № 6.

54. Трегубов О.С., Лісовий Д.І. Резерви підвищення ефективності управління формуванням доходів і прибутку підприємства. *Економіка і організація управління*. №3-4 2014. С. 281-287. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/eiou_2014_3-4_43.pdf

55. Тульчинська С.О. Основи управління прибутком підприємства. URL: http://www.economy.

56. України Закон: Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів від 19 червня 2020 р. 2020. № 67. С. 9-216.

57. Фоміна О. В. Управління платоспроможністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 6.

58. Циган Р. М. Удосконалення механізму фінансування екологічних витрат на підприємствах. *Ефективна економіка.* 2020. № 6.

59. Чикуркова А. Д. Методологічні засади формування трудової мотивації в системі управління розвитком. *Ефективна економіка*. 2020. № 7.

60. Швець Ф. Д. Побудова технологічних, виробничих та управлінських систем у концепції ощадливого виробництва. *Ефективна економіка*. 2020. № 6.

61. Шевченко О. М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. *Ефективна економіка.* 2020. № 7.

62. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа. Инфра-М. 1996. 1 76 с.

63. Ярошевська О. В. Проблеми розвитку фінансового ринку в категоріях сучасних економічних теорій. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 15-19.

64. Kozlovskyi, S., Baidala, V., Tkachuk, O., Kozyrska, T. (2018), «Managament of the sustainable development of the agrarian sector of the regions of Ukraine», *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 14. № 4, pp. 175-190. URL: http://dx.doi.org/10.14254/1800-5845/2018.14-4.12

65. Yousuf, A., Haddad, H., Pakurar, M., Kozlovskyi, S., Mohylova, A., Shlapak, O., Janos, F. (2019), «The effect of operational flexibility on performance: a field study on small and medium-sized industrial companies in Jordan», *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 15(1), pp. 47-60. URL: http://dx.doi.org/10.14254/1800-5845/2019.15-1.4

Додаток А

Публікації до дипломної магістрерської роботи

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО: ІНСТРУМЕНТИ І МЕХАНІЗМИ СУЧАСНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції

30–31 березня 2018 р.
м. Київ

Київ
Інститут інноваційної освіти
2018

Продовження дод. А

Є.В. Філімонюк,
ОРГАНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА 129

К.С. Філімонюк,
ПСИХОЛОГІЧНА ОСВІТА КЕРІВНИКА ЯК НАПРЯМ ЗАПЕЗПЕЧЕННЯ
КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 131

Розділ 5
ЖУРНАЛІСТИКА

О.Ю. Рак,
СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА ЙОГО
ІНТРОФОРМАЦІЙНО-ДЕСТРУКТИВНИЙ ВПЛИВ 134

Розділ 6
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

В.В. Блок, Я.С. Пізняк, Т.Д. Сіташ,
ЗОВНІШНІЙ ТА ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ 137

Т.С. Бойчук, А.А. Вдовічен,
МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ КРИЗИ 140

А.Ю. Мураховська, В.М. Підкоморна, Т.Д. Сіташ,
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ 147

І.О. Ніколаєва, В.М. Білявський,
АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ 149

Л.В. Покрищук, А.О. Хмарук, Т.Д. Сіташ,
ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ 151

Н.С. Пономаренко, О.М. Потапов,
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ 153

Розділ 7
ПРАВО

М.В. Антонюк,
СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 155

О.М. Мальчик,
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НАДОМНИКІВ 157

Artur Potocki, Patryk Olszak,
INSTRUMENTY DŁUŻNE W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POLSCE 159

В.В. Пророченко, Л.В. Шестак,
МОТИВ І МЕТА – ФАКУЛЬТАТИВНІ ОЗНАКИ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ 163

Продовження дод. А

А.Ю. Мураховська, В.М. Підкоморна,
студентки Вінницького технічного коледжу
науковий керівник: ***Т.Д. Сіташ,***
кандидат економічних наук, завідувач навчально-методичної лабораторії
Вінницького технічного коледжу

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

В умовах ринкових відносин ключовою перешкодою економічному піднесенню та загрозою економічній безпеці країни виступає тіньова економіка. Реалії сьогодення свідчать, що високий рівень такої «тінізації» в основному належить країнам з низькою ефективністю системи державного управління, головними ознаками якої є відсутність стратегії розвитку, низька професійна підготовка керівних кадрів, недостатня мотивація відповідальних контролюючих установ, а також недосконалість правової системи. Очевидно, що загрози національній безпеці держави формуються внаслідок неефективного функціонування суспільно-економічної системи. Крім того, поглиблюються такі економічні явища, як дефіцит державного бюджету, інфляція, спад виробництва, безробіття та погіршення життя населення, що призводить до негативних процесів у зв'язку з відсутністю науково обґрунтованої стратегії національного розвитку, основаної на економічно безпечних орієнтирах та нових наукових підходах до формування економічної безпеки держави.

Теоретичні та практичні аспекти економічної безпеки держави висвітлено у працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців як: Д. Ламбер, П. Кінг, Р. Нолан, Л. Абалкін, А. Архіпова, О. Бухвальд, З. Варналій, С. Глазьєва, В. Геєць, А. Гриценко, Є. Олейніков, Є. Човушян, О. Білорус, Ю. Лисенко, Д. Лук'яненко, Т. Костюк, А. Козаченко, В. Медведєва, Є. Панченко, В. Сенчагова, О. Тамбовцев, О. Чаусовський, Т. Пастернак-Таранушенко та ін.

Однак враховуючи цінність досліджень вчених, вважаємо, що дана тема є досить дискусійною, що обумовлює її актуальність та вибір.

Нині за умов науково-технічної революції інтернаціоналізація господарської діяльності є вимогою часу. Ефективність функціонування економіки сприяє поглибленню міжнародної спеціалізації та кооперації, міжнародному обміну технологіями. Глобалізація соціально-економічних процесів може призвести до перетворення взаємозалежності у залежність для країн, що розвиваються, це потребує забезпечення економічної безпеки.

У сучасній науковій літературі під економічною безпекою слід розуміти стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз, контроль держави за рухом і використанням національних ресурсів, сукупність умов і чинників, які забезпечують незалежність національної економіки, її стабільний і стійкий розвиток, здатність до постійного оновлення та самовдосконалення [2].

Відмітимо, що основними складовими економічної безпеки є:

— економічна незалежність, що означає здійснення державного контролю над вітчизняними ресурсами, спроможність використовувати національні

Продовження дод. А

конкурентні переваги для забезпечення рівноправної участі у міжнародній торгівлі;

– стійкість і стабільність національної економіки, що передбачає надійність усіх елементів економічної системи, захист усіх форм власності, створення гарантій для ефективної підприємницької діяльності, стримування дестабілізуючих факторів;

– здатність до саморозвитку та прогресу, тобто спроможність самостійно реалізувати і захищати економічні інтереси держави, здійснювати постійну модернізацію виробництва, ефективну інвестиційно-інноваційну політику, розвивати інтелектуальний і трудовий потенціал країни [3; 4].

Нагадаємо, що економічна безпека забезпечується економічними методами та засобами неекономічного характеру, а саме: політичними, юридичними, правовими, спеціальними, військовими й іншими, включаючи захист секретів. До того ж, варто підкреслити, що безпека в суміжних позаекономічних сферах є не тільки специфічним методом, але значною мірою й економічним засобом щодо наслідків загроз у державі.

Враховуючи негативний вплив на економічну безпеку держави, на нашу думку, основними заходами перешкод загроз національній безпеці в економічній сфері можуть бути такі:

– зменшення банківських ставок за кредитами для промисловості з урахуванням її пріоритетності;

– здійснення легалізації тіньових доходів;

– підвищення рівня розвитку економіки за рахунок мобілізації фінансових ресурсів держави [4].

Отже, узагальнюючи вищерозглянуте, можна констатувати, що в умовах сьогодення важливе місце відводиться економічній безпеці держави як основі забезпечення суверенітету, конкурентоспроможності, обороноздатності, підтримання соціальної злагоди в суспільстві, органічного входження країни в систему світової економіки.

Література

1. Гетьманчук М. П. Національна безпека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/10310208/politologiya/natsionalna_ bezpeka_ukrayini
2. Кальмук О. Механізми забезпечення економічної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/ analitic/index.php?ELEMENT_ID=81077
3. Користін О.Є. Економічна безпека. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15290527/ekonomika/natsionalni_ekonomichni_ interesi_zagroz i_ekonomichniy_bezpetsi_ukrayini
4. Статкевич М. Тіньова економіка і національна безпека – загрози і способи захисту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dialogs. org.ua/ ru/project/page7924.html

Продовження дод. А

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»
16 березня 2018 року
Вип. 41

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2018

Продовження дод. А

ЗМІСТ

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Юлія Булгакова, Тетяна Третяк, Марія Шорохова, Олена Северинівська
КОГЕРЕНТНІСТЬ НИЗЬКОЧАСТОТНИХ КОМПОНЕНТІВ ЕЕГ ПРИ ЕФЕКТИВНОМУ ВЕРБАЛЬНО-ЛОГІЧНОМУ МИСЛЕННІ 5

Дар'я Горбань
ОСОБЛИВОСТІ МІКРОЦИРКУЛЯЦІЇ КРОВІ ПІД ВПЛИВОМ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ 7

Марина Горіла, Анастасія Лайкова
НЕІНВАЗИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ ПРИ ХВОРОБАХ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ 10

Христина Кондрат, Данилів Гергель, Тетяна Третяк, Яна Усенко, Олена Северинівська
СПЕКТРАЛЬНА ПОТУЖНІСТЬ НИЗЬКОЧАСТОТНИХ СКЛАДОВИХ ЕЕГ ЗА РІЗНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НАОЧНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ 13

ЕКОЛОГІЯ

Людмила Вишняк
РЕЗУЛЬТАТЫ ЛАБОРАТОРНОГО ОПЫТА ОПУДРИВАНИЯ НА *BETULA PENDULA* 17

Елена Денисова
РЕАКЦИЯ *PRUNUS ARMENIACA* НА ВОЗДЕЙСТВИЕ МЕХАНИЧЕСКИХ ЗАГРЯЗНИТЕЛЕЙ 20

Виктория Кузнецова
РЕАКЦИЯ *JUGLANS REGIA* НА ОПУДРИВАНИЕ МЕЛКОДИСПЕРСНЫМИ АНТРОПОГЕННЫМИ ЗАГРЯЗНИТЕЛЯМИ 22

Евгения Лютая
ВОЗДЕЙСТВИЕ РАЗНЫХ ПЫЛЕОБРАЗНЫХ ВЕЩЕСТВ НА *MORUS NIGRA F. PENDULA* 25

Маргарита Ольшанская
РЕАКЦИЯ *CERASUS VULGARIS* НА ВЛИЯНИЕ МЕЛКОДИСПЕРСНОЙ ПЫЛИ НЕТОКСИЧНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ 28

Юлия Стыцько
РЕАКЦИЯ *MORUS ALBA* НА ОПУДРИВАНИЕ МЕЛКОДИСПЕРСНОЙ ПЫЛЬЮ 30

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ

Віктор Поліщук
НАПРЯМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ 33

Надія Чир
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕСТОНІЇ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ 38

ЕКОНОМІКА

Алла Бойко
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 42

Ірина Єфремова
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНИ 45

Станіслава Канченко
ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЙОГО ПЛАНУВАННЯ 47

Марія Козир
ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ 49

Софія Колошина
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РИНКУ УКРАЇНИ 51

Вероніка Мосійчук
ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ В УКРАЇНІ 54

Надія Мрук
РОЛЬ МАРКЕТИНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 56

Владислава Підгаєцька
ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 58

Алла Пирищук
СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 60

Леся Покришук
МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ 62

Марина Сотник
ОРГАНІЗАЦІЯ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ 64

Ірина Фисун, Тетяна Іванишина
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 66

Продовження дод. А

ЕКОНОМІКА

УДК 339.138

Підкоморна Владислава

(Вінниця)

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті розкрито структуру надходження прямих іноземних інвестицій в економіку, розкрита їх структура та сучасний стан залучених інвестицій в Україні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат.

The article describes the structure of direct foreign investment inflow into the economy, reveals their structure and the current state of attracted investments in Ukraine.

Key words: investments, investment attractiveness, investment potential, investment climate.

Сучасні економічні умови підштовхують підприємства до зміцнення своїх позицій у ринковому сфері. Тому, для того, щоб підприємства були конкурентоспроможними, вони повинні впроваджувати інвестиційні процеси. Інвестиційна привабливість є фактором розширення можливостей підприємства. Ці можливості повинні відповідати умовам інвесторів. Важливим завданням для підприємств є пошук потенційних інвесторів, що забезпечить кругообіг капіталу .Стан інвестиційної можливості підприємства є важливим питанням, яке набуває широкої актуальності.

Події останніх років значно вплинули на економічну систему країни., політична та економічна нестабільність стали причиною зменшення іноземних інвестицій,. Сьогодні Україна не може досягти економічного

Продовження дод. А

розвитку за рахунок власних фінансових ресурсів і потребує залучення іноземних коштів.

Серед науковців, які досліджували питання, пов'язані з інвестиціями, інвестиційною привабливістю та створенням сприятливого інвестиційного клімату, слід відзначити таких, як П. Зачепило, В. Струніна. І. Іващук, І.Крупка, А. Пересада, А. Пешко,

Сьогодні інвестиції є одним з важливих засобів виходу з економічної кризи, що відіграють значну роль у формуванні економічного зростання та в результаті сприяють розвитку нашої держави. Проте недостатня кількість капіталу є найбільшою перешкодою у розвитку всіх галузей. Тому великого значення набуває забезпечення стабільного інвестиційного процесу в Україні [1, с. 37-43.].

Для визначення інвестиційної необхідно більш детально пояснити сутність понять «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість», щодо України, їх спільне та відмінне.

У науковій літературі існує декілька визначень опису «інвестиційна привабливість». [4, с. 177-185].

Наведемо деякі з них:

– інвестиційна привабливість – надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на основі економічних результатів діяльності виробництва, у яке здійснюються інвестиції. Інвестиційна привабливість визначається комплексом різноманітних чинників, перелік і вплив яких можуть розрізнятися і змінюватися залежно як від складу інвесторів, що переслідують різні цілі, так і від виробничо-технічних особливостей виробництва, що інвестується ;

– інвестиційна привабливість - це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і макрорівнях ;

Продовження дод. А

– інвестиційна привабливість – становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності ;

– інвестиційна привабливість – відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості і ліквідності інвестицій;

– інвестиційна привабливість – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону ;

– інвестиційна привабливість – це система або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що обумовлюють у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в даній країні, регіоні, галу- зі;

– інвестиційна привабливість регіонів — інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших факторів, які істотно впливають на формування дохідності інвестицій та інвестиційних ризиків та ін.

Розглянемо детально поняття «інвестиційний клімат» [2, с. 185-208] :

– Інвестиційний клімат – характеристика ступеня привабливості держави (регіону, галузі) по відношенню до інвестицій, які можуть бути залучені.

– Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових та географічних факторів, наявних у тій чи іншій країні, які приваблюють або відштовхують інвесторів.

– Інвестиційний клімат – сукупність факторів, що включає в себе стан економіки, соціально-економічну стабільність, рівень розвитку

Продовження дод. А

законодавчої бази, інвестиційної інфраструктури, продуктивних сил, валютну та фіскальну політики, стан фінансово- кредитної системи та інвестиційного ринку, статус іноземного інвестора.

– Інвестиційний клімат – сукупність чинників, які бере до уваги інвестор, приймаючи рішення щодо здійснення інвестицій.

Проаналізувавши поняття «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість», можна зауважити, що вони є подібними, та охоплюють низку факторів, які впливають на процес реалізації інвестиційних проектів, а також прийняття рішень щодо них.

Тому, узагальнюючи весь спектор понять, щодо інвестиційного клімату, робим висновок, що його варто розглядати не окремо, а сукупністю результантних факторів (економічних, соціальних, політичних), на які звертає увагу інвестор до початку здійснення інвестиційної діяльності. А от інвестиційну привабливість необхідно розглядати як сукупність певних умов функціонування економіки, які б могли зацікавити інвестора щодо подальшого інвестування.

Отже, дізнавшись відмінність між розглянутими економічними поняттями , можемо в загальному охарактеризувати привабливості України. Економіка України протягом останніх років зросла за рахунок залучення іноземних інвестицій , проте обсяг залученого капіталу не відповідає тому рівню, якого дійсно потребує наша економіка [1].

Список використаної літератури

1. Озімчук О. Вплив інвестицій на економічний розвиток України / О. Озімчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. с. 37-43

2.Третяк Н. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні / Н. Третяк // Фінансовий простір. – 2013. с. 185-208 .

3. Савлук О. В. Світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі інституціонального регулювання / Савлук О. В. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012.

4. Лазоренко Т.В. Управління інвестиційною привабливістю підприємства / Т.В. Лазоренко, О.В. Цвєткова // Молодий вчений: зб. наук. пр. – К., 2014. – №12. – с. 184-187.

ДОДАТОК Б

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) та консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про скупний дохід)

ПрАТ «Володарка» на 31 грудня 2018 рік

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

		КОДИ
	Дата (рік, місяць, число)	2018 12 31
Підприємство ПрАТ «Володарка»	за СДРПОУ	05502381
Територія Вінницька	за КОАТУУ	0510100000
Організаційно-правова форма господарювання акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності виробництво іншого верхнього одягу	за КВЕД	14.13

Середня кількість працівників, осіб 812

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, телефон проспект Коцюбинського 39 м. Вінниця 21001

1. Баланс Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006
на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		973.3
Основні засоби:	1010	19292.8	20262.2
первісна вартість	1011	61074.3	67445.2
знос	1012	(41781.5)	(47183.0)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	19292.8	21235.5
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	5163.0	3753.3
у тому числі готова продукція	1103	528.8	529.0
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	11325.6	14519.9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	851.1	1627.3
у тому числі з податку на прибуток	1136	343.1	578.8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1143.4	2024.3
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6528.2	4111.6
Витрати майбутніх періодів	1170	9.4	41.0
Інші оборотні активи	1190	2.7	
Усього за розділом II	**1195**	25023.4	26077.4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	44316.2	47312.9

Продовження дод. Б

2. Звіт про фінансові результати
за рік 2018 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД | 1801007 |

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	169724.7	155972.4
Інші операційні доходи	2120	3938.9	4642.8
Інші доходи	2240	45.0	107.6
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	173708.6	160722.8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(133657.7)	(118009.8)
Інші операційні витрати	2180	(37658.3)	(36011.5)
Інші витрати	2270	(212.8)	(474.0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(171528.8)	(154495.3)
Фінансовий результат до оподаткування (2268 - 2285)	2290	2179.8	6227.5
Податок на прибуток	2300	(477.6)	(1212.6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	**2350**	1702.2	5014.9

Керівник _____ (підпис) Касьяненко М.І. (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ (підпис) Плита Г.С. (ініціали, прізвище)

ДОДАТОК В

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) та консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про скупний дохід)

ПрАТ «Володарка» на 31 грудня 2019 рік

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

			КОДИ
		Дата (рік, місяць, число)	2020.01.01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Володарка"	за ЄДРПОУ	05502381
Територія	Вінницька область, Вінниця	за КОАТУУ	0510100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво іншого верхнього одягу	за КВЕД	14.13

Середня кількість працівників, осіб: 794
Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон: 21001, Вінницька обл., , р-н, місто Вінниця, проспект Коцюбинського б. 39, (0432)26-57-06

1. Баланс
на 31.12.2019 р.
Форма №1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	973,3	0
Основні засоби	1010	20262,2	21136
первісна вартість	1011	67445,2	74163,4
знос	1012	(47183)	(53027,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	21235,5	21136
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	3753,3	8602,2
у тому числі готова продукція	1103	529	473,2
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	14519,9	5797,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1627,3	985,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	578,8	512,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2024,3	1465,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4111,6	4622,3
Витрати майбутніх періодів	1170	41	72,3
Інші оборотні активи	1190	0	83,6
Усього за розділом II	1195	26077,4	21629,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	47312,9	42765,7

Продовження дод. Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4005,9	4005,9
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31116,2	27172,1
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	35122,1	31178
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	1316,9	1507
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	535,1	1436
розрахунками з бюджетом	1620	968,4	886,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1125	977
розрахунками з оплати праці	1630	4180,9	3687
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4064,5	3094
Усього за розділом III	1695	10873,9	10080,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	47312,9	42765,7

2. Звіт про фінансові результати
за 2019 р.
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	148160,6	169724,7
Інші операційні доходи	2120	3525,5	3938,9
Інші доходи	2240	20,2	45
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	151706,3	173708,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(126585,1)	(133657,7)
Інші операційні витрати	2180	(28886,5)	(37658,4)
Інші витрати	2270	(110,4)	(212,8)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(155582)	(171528,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-3875,7	2179,7
Податок на прибуток	2300	(66,7)	(477,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-3942,4	1702,1

ДОДАТОК Г

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) та консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про скупний дохід)

ПрАТ «Володарка» на 31 грудня 2020 рік

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

			КОДИ
		Дата (рік, місяць, число)	2021.01.01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Володарка"	за ЄДРПОУ	05502381
Територія	Вінницька область, Вінниця	за КОАТУУ	0510100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво іншого харчового хліву	за КВЕД	14.13

Середня кількість працівників, осіб: 712
Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон: 21001, Вінницька обл., , р-н, місто Вінниця, проспект Коцюбинського б. 39, 0432)26-57-06

1. Баланс
на 31.12.2020 р.
Форма № 1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні капітальні інвестиції	1005	0	16,1
Основні засоби	1010	21136	18754,8
первісна вартість	1011	74163,4	75125,4
знос	1012	(53027,4)	(56370,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	21136	18770,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8602,7	7341,5
у тому числі готова продукція	1103	473,2	457,1
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	5797,6	5846
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	985,9	607,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1465,8	415,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4622,3	6276,3
Витрати майбутніх періодів	1170	72,3	81,4
Інші оборотні активи	1190	83,6	42,6
Усього за розділом II	1195	21629,7	18610,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	42765,7	35311,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4005,9	4005,9
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27172,1	20981,5
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	31178	24987,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	1507	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	1436	72,1
розрахунками з бюджетом	1620	886,7	445,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками за страхуванням	1625	977	830,6
розрахунками з оплати праці	1630	3687	2210
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3094	6767,8
Усього за розділом III	1695	10080,7	10324,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	42765,7	35311,5

Продовження дод. Г

2. Звіт про фінансові результати
за 2020 рік
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	105621,3	148160,6
Інші операційні доходи	2120	6206	3525,5
Інші доходи	2240	6,8	20,2
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	111834,1	151706,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(98249,3)	(126585,1)
Інші операційні витрати	2180	(19743)	(28886,5)
Інші витрати	2270	(32,4)	(110,4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(118024,7)	(155582)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-6190,6	-3875,7
Податок на прибуток	2300	(0)	(66,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-6190,6	-3942,4

Примітки: Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг): - 105621,3 тис.грн
Інші операційні доходи - 6206 тис.грн
інші доходи - 6,8 тис.грн;
Собівартість реалізованої продукції - 98249,3 тис.грн
Інші операційні витрати - 19743 тис.грн
інші витрати - 32,4 тис.грн
податок на прибуток 0 тис.грн
Чистий збиток складає - 6190,6 тис.грн.

Керівник Касьяненко Михайло Іванович

Головний бухгалтер Плита Галина Степанівна